

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la contestația depusă de Alexei Paniș

împotriva deciziei nr. 16 din 28 iunie 2024 a Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

(evaluarea externă conform Legii nr. 26/2023)

*(Dosarul nr. 3-25/24
Nr. PIGD 2-24104563-01-3-17092024)*

Contestație în baza Legii nr. 26/2022; evaluarea reluată a candidatului la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.
--

17 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică contestația depusă de Alexei Paniș împotriva deciziei Comisiei de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor,

Completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, compus din:

Oxana Parfeni, *Președinte,*

Ghenadie Eremciuc,

Lilia Roic-Botezatu, *judecători,*

Tatiana Timco – grefier,

Cu participarea:

Reclamantului – Alexei Paniș

Reprezentantului părâtei – avocatul Valeriu Cernei

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. Prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 74-VIII din 15 martie 2017, Alexei Paniș a fost numit în funcția de judecător la Judecătoria Chișinău. La 21 martie 2017, Consiliul Superior al Magistraturii, prin hotărârea nr. 216/11, a repartizat judecătorul numit la sediul Ciocana al Judecătoriei Chișinău, iar prin hotărârea nr. 584/27 din 11 decembrie 2018, Consiliul Superior al Magistraturii, l-a desemnat în calitate de judecător specializat în materie de contencios administrativ în sediul Rîșcani al Judecătoriei Chișinău.

2. Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 171/17 din 15 iunie 2021 s-a dispus convocarea ședinței extraordinare a Adunării Generale a Judecătorilor care urma a avea loc la 01 octombrie 2021, în vederea alegerii a șase membri permanenți al Consiliului Superior al Magistraturii. În temeiul art. 3/1 din legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996, judecătorul Alexei Paniș și-a înaintat candidatura pentru a fi ales în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin hotărârea nr. 231/22 din 21 septembrie 2021, Consiliul Superior al Magistraturii a contramandat ședința extraordinară a Adunării Generale a Judecătorilor pentru data de 03 decembrie 2021. La 29 decembrie 2021, Consiliul Superior al Magistraturii, prin hotărârea nr. 311/30, a amânat desfășurarea ședinței Adunării Generale a Judecătorilor preconizată pentru data de 03 decembrie 2021, pentru o dată ulterioară, nestabilită.

3. La 06 aprilie 2022, Consiliul Superior al Magistraturii a expediat Comisiei de evaluare lista persoanelor care urmează să fie evaluate pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în care era inclus și Alexei Paniș.

4. Prin decizia nr. 21 din 24 ianuarie 2023 „cu privire la candidatul Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii”, Comisia de evaluare a decis, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c) d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, nepromovarea evaluării de către Alexei Paniș, deoarece candidatul nu întrunește criteriile de integritate și anume au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară.

5. Prin opinia separată a membrului Comisiei de evaluare, Vitalie Miron, pe marginea deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023, s-a prezentat dezacordul față de poziția Comisiei de evaluare și a accentuat că judecătorul Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii întrunește criteriile de integritate prevăzute de Legea nr. 26/2022.

6. Prin decizia din 01 august 2023 Curtea Supremă de Justiție a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Alexei Paniș, a anulat decizia Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023 și a dispus reevaluarea candidatului Alexei Paniș de către Comisia de evaluare. În decizia sa, Curtea a stabilit că reclamantul are dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată prin nerespectarea principiilor proporționalității, interpretării corecte a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia trebuie să respecte aceste principii în evaluarea candidaților de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, iar ignorarea lor ar afecta statul de drept și scopul Legii nr. 26/2022.

7. Ca urmare a evaluării reluate a candidatului Alexei Paniș, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare a emis decizia nr. 16 din 28 iunie 2024 „cu privire la candidatul Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii”, prin care a constatat, în baza art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. a), b), c) d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, nepromovarea evaluării, deoarece candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât au fost constatate dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară.

8. La 17 septembrie 2024, Alexei Paniș a contestat decizia Comisiei de evaluare nr. 16 din 28 iunie 2024 „cu privire la evaluarea reluată a lui Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii” la Curtea Supremă de

Justiție și a solicitat anularea acesteia și dispunerea reevaluării candidatului de către Comisia de evaluare.

9. Conform art. 14 alin. (2) al Legii nr. 26, contestația ține de competența Curții Supreme de Justiție și este examinată de un complet de judecată special compus din trei judecători, desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție. Cauza a fost distribuită pentru examinare completului compus din judecătorii Ion Malanciuc, Oxana Parfeni și Diana Stănilă. În urma admiterii declarațiilor de abținere a judecătorilor Ion Malanciuc și Diana Stănilă, aceștia au fost substituiți de judecătorii Lilia Roic-Botezatu și Ghenadie Eremciuc.

10. La 30 septembrie 2024, Comisia de evaluare a depus referință, prin care nu a recunoscut pretențiile lui Alexei Paniș și a solicitat respingerea acestora.

11. Curtea Supremă de Justiție a convocat părțile în ședință la 15 octombrie 2024. Reclamantul a pledat personal în fața Curții Supreme de Justiție. Comisia de evaluare a fost reprezentată de către avocatul Valeriu Cernei.

12. De asemenea, Curtea Supremă de Justiție a convocat părțile în ședințele din 10, 11 și 15 octombrie 2024 pentru a examina recuzările înaintate de către reclamantul Alexei Paniș membrilor Completului de judecată special.

13. La 15 octombrie 2024, a fost finalizată examinarea cauzei în fond, fiind anunțat că decizia va fi plasată pe pagina web a CSJ, conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022.

ÎN FAPT

a. Evaluarea externă a reclamantului de către Comisie

14. În vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției, la 10 martie 2022, Parlamentul a adoptat Legea nr. 26, cu modificările ulterioare. Conform acestei legi, toți candidații inter alia la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii sunt supuși evaluării externe, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective. Este evaluată integritatea etică și financiară a acestora. Evaluarea începe cu solicitarea ca candidatul să depună Comisiei declarația de avere și interese personale și a declarației cu privire la lista persoanelor apropiate lui, de transmitere voluntară a răspunsurilor la chestionarul privind integritatea etică.

15. La 06 aprilie 2022, Consiliul Superior al Magistraturii a expediat Comisiei de evaluare lista persoanelor care urmează să fie evaluate pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în care era inclus și Alexei Paniș.

16. La 21 iunie 2022, Comisia de evaluare a trimis candidatului Alexei Paniș un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 05 iulie 2022. Candidatul a prezentat Comisiei chestionarul completat la 05 iulie 2022.

17. La 08 iulie 2022, Comisia de evaluare a trimis candidatului o solicitare pentru completarea și depunerea până la 15 iulie 2022 a declarației de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, cu includerea listei persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa cum prevede același articol. Candidatul a prezentat Comisiei declarația completată la 15 iulie 2022.

18. În timpul evaluării inițiale, Comisia a colectat informații din multiple surse, a trimis candidatului patru runde de întrebări, incluzând 39 de întrebări, 84 de subîntrebări și 45 de solicitări de documente suplimentare.

19. La cererea candidatului, la 09 ianuarie 2023, Comisia de evaluare i-a acordat acestuia accesul la materialele de evaluare, conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

20. La 12 ianuarie 2023, a avut loc audierea publică a candidatului Alexei Paniș în fața Comisiei, iar la 24 ianuarie 2023 Comisia a adoptat decizia nr. 21 „cu privire la candidatul Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii”, prin care a decis, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c) d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, nepromovarea evaluării, deoarece candidatul nu întrunește criteriile de integritate și anume au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară.

21. Din conținutul deciziei Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023 rezultă că, în privința candidatului Alexei Paniș au fost constatate trei neconformități și anume: (i) sursa mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui; (ii) vânzarea automobilului KIA Sorento în anul 2017 și investiții în numerar în casa amplasată în municipiul Chișinău în anul 2018 și (iii) declarația publică a candidatului la 19 ianuarie 2022.

22. Prin opinia separată a membrului Comisiei de evaluare, Vitalie Miron, pe marginea deciziei nr. 21 din 24 ianuarie 2023, s-a prezentat dezacordul față de poziția Comisiei de evaluare și a accentuat că judecătorul Alexei Paniș, candidat la funcția de

membru al Consiliului Superior al Magistraturii întrunește criteriile de integritate prevăzute de Legea nr. 26/2022.

23. La 13 februarie 2023, Alexei Paniș a contestat decizia Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023 „cu privire la evaluarea reluată a lui Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii” și a solicitat anularea deciziei nominalizate și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

24. Curtea Supremă de Justiție, prin decizia din 01 august 2023, a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Alexei Paniș, a anulat decizia Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023 și a dispus reevaluarea candidatului Alexei Paniș de către Comisia de evaluare. În decizia sa, Curtea a stabilit că reclamantul are dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată prin nerespectarea principiilor proporționalității, interpretării corecte a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia trebuie să respecte aceste principii în evaluarea candidaților de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, iar ignorarea lor ar afecta statul de drept și scopul Legii nr. 26/2022.

25. La 08 septembrie 2023, Comisia de evaluare a reluat procedura de evaluare în privința lui Alexei Paniș, în cadrul căreia Comisia a colectat informații adiționale din diverse surse, conform necesităților, candidatul Alexei Paniș a răspuns la două runde de întrebări scrise din partea Comisiei, inclusiv două întrebări, 12 subîntrebări și nouă solicitări de documente suplimentare.

26. La 25 martie 2024, candidatul a fost notificat din partea Comisiei de evaluare cu privire la faptele și dubiile serioase.

27. La cererea candidatului, la 25 martie 2024, Comisia de evaluare i-a acordat acestuia accesul la materialele de evaluare, conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

28. La 01 aprilie 2024, candidatul a răspuns la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase. Totodată, candidatul a solicitat desfășurarea audierii în ședință publică.

29. La 16 aprilie 2024, a avut loc audierea repetată a candidatului Alexei Paniș, la care au participat următorii membri ai Comisiei: Herman von Hebel, Nadejda Hriptevschi, Nona Tsosoria și Tatiana Răducanu.

30. La 14 mai 2024, până adoptarea deciziei privind evaluarea reluată a candidatului Alexei Paniș, membrul Comisiei de evaluare Tatiana Răducanu, care participat la audierea din 16 aprilie 2024 în cadrul evaluării reluate a candidatului Alexeni Paniș, a demisionat din funcția de membru. Ulterior, candidatul a fost anunțat de către Comisia de evaluare despre o nouă audiere, care a avut loc la 07 iunie 2024,

în următoarea componență a membrilor: Herman von Hebel, Nadejda Hriptevschi, Nona Tsosoria și Victoria Henley.

31. Ca urmare a evaluării reluate a candidatului Alexei Paniș, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare a emis decizia nr. 16 din 28 iunie 2024 „cu privire la candidatul Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii”, prin care a constatat, în baza art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. a), b), c) d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, nepromovarea evaluării, deoarece candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât au fost constatate dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară.

32. În debut, Comisia de evaluare a notat că, în urma evaluării reluate a candidatului Alexei Paniș, având în vedere decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție și a informațiilor obținute în cadrul procedurii de reevaluare, nu a luat în considerare problema declarației publice a candidatului din 19 ianuarie 2022.

33. Potrivit deciziei, Comisia de evaluare a constatat:

- (i) sursa mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui;**
- (ii) vânzarea automobilului KIA Sorento în anul 2017 și investiții în numerar în casa amplasată în municipiul Chișinău în anul 2018.**

34. Comisia de evaluare a realizat o analiză a averii și incompatibilităților tatălui candidatului, atât în evaluarea inițială, cât și în cea reluată. Aceasta a concluzionat că împrumutul de 300 000 MDL și utilizarea cardului salarial al tatălui său ridică întrebări serioase cu privire la sursa fondurilor tatălui, care au permis acordarea acestui împrumut. În primele șase luni ale anului 2022, candidatul a cheltuit 58 927 MDL din contul cardului. Dubiile legate de sursa banilor pentru împrumut sunt rezultatul procedurilor inițiate de Autoritatea Națională de Integritate în iunie 2020, care vizează legalitatea averii tatălui, precum și din constatările anterioare referitoare la posibilele incompatibilități legate de funcția acestuia ca președinte al Consiliului raional Florești și calitatea de administrator în două companii private.

35. Comisia de evaluare a stabilit că tatăl candidatului a ocupat funcția de președinte al Consiliului raional Florești din 28 martie 2012 până la 01 decembrie 2023, având o funcție de demnitate publică, și a fost administrator al S.R.L. „P” până în aprilie 2019 și al S.R.L. „E.G.” între martie 2019 și mai 2020. Curtea Supremă de Justiție a confirmat că tatăl candidatului a încălcat regimul de incompatibilitate exercitând aceste funcții simultan, subliniind că funcția de administrator este remunerată. Comisia a evidențiat discrepanțe între veniturile din dividende și

cheltuielile părinților candidatului, precum și lipsa de fonduri suficiente pentru achiziționarea unor bunuri imobile în 2017. Deși s-a analizat aspectul ce ține de incompatibilitatea legată de funcția de administrator al S.R.L. „E.G.”, contestația referitoare la incompatibilitatea cu S.R.L. „P” rămâne pendinte. Comisia a concluzionat că ambele funcții sunt incompatibile începând cu 28 martie 2012, când tatăl candidatului a devenit președinte, până la 27 mai 2020, când a demisionat din funcția de administrator al S.R.L. „P”.

36. Comisia de evaluare a observat că, în perioada 2015-2018, tatăl candidatului a primit dividende în valoare totală de 2 816 530 MDL de la compania S.R.L. „P”. Deși tatăl candidatului le-a prezentat pe acestea ca dividende acoperind perioada operațională a companiei între 2002-2007, conform art. 80 și 801 din Codul fiscal, dividendele sunt plătite din profitul nerepartizat al anilor corespunzători plății și ar trebui, prin urmare, considerate dividende plătite tatălui candidatului pentru anii 2015-2018, adică în perioada în care acesta se afla într-o stare de incompatibilitate, deținând funcția de președinte al raionului Florești.

37. Comisia de evaluare a notat că, activitățile tatălui candidatului, inclusiv încălcarea cerințelor de incompatibilitate, sunt responsabilitatea tatălui, nu a candidatului. Totuși, candidatul a luat un împrumut de 300 000 MDL de la tatăl său în 2021 și a utilizat cardul salarial al acestuia pentru o sumă de 58 927 MDL în 2022.

38. În opinia Comisiei de evaluare, venitul părinților nu poate fi separat de venitul tatălui din anii 2012-2020, când a acționat în mod incompatibil, achiziționând 547 de loturi de teren, considerându-le bunuri nejustificate. Nici utilizarea cardului salarial al tatălui candidatului nu poate fi analizat în izolare, având în vedere și alte surse de venit acumulate de tatăl său în 2021 și anii anteriori. Fără aceste economii, era improbabil ca candidatul să folosească cardul pentru suma de 58 927 MDL în 2022, în condițiile în care venitul total al tatălui său ca președinte al raionului Florești a fost de 196 446 MDL. Comisia a precizat că candidatul a utilizat conștient resursele financiare ale tatălui său, având nevoie de bani pentru construcția și mobilarea noului său imobil.

39. Comisia de evaluare a identificat dubii serioase privind respectarea criteriilor de integritate financiară și etică de către candidat, din cauza neconcordanțelor în informații și a lipsei documentelor care să susțină prețul de vânzare declarat pentru diferite vehicule, inclusiv cheltuielile în numerar de 300 000 MDL. Candidatul a declarat că a cumpărat un automobil nou de model „KIA Sorento” în 2012, în sumă de 300 000 MDL (est. 19 300 EUR) și l-a vândut cinci ani mai târziu, în 2017, cu aceeași sumă de 300 000 MDL (est. 14 400 EUR). Totuși, informațiile obținute de la Agenția Servicii Publice în timpul evaluării reluate nu au putut confirma prețul

contractual de vânzare al automobilului de model „KIA Sorento” în 2017 cu suma de 300 000 MDL.

40. Cu referire la automobilul de model „Hyundai Tucson”, a/f 2013, potrivit informației oferite de candidat în declarațiile sale anuale la ANI, el a achiziționat acest automobil în 2013 cu suma de 360 000 MDL și l-a vândut șapte ani mai târziu, în 2020, pentru suma de 13 000 EUR (est. 256 620 MDL). În timpul evaluării reluate, Comisia a fost informată de către Agenția Servicii Publice că prețul contractului de vânzare al automobilului în 2020 a fost de 1 000 MDL, dar nu 13 000 EUR (est. 256 620 MDL).

41. În ceea ce privește motocicletă de model „Yamaha Virago”, a/f 2000, candidatul a declarat că a cumpărat-o în 2021 cu suma de 1 700 EUR (est. 35 500 MDL) și a vândut-o în 2022, cu aceeași suma de 1 700 EUR (est. 34 000 MDL). Cu toate acestea, Comisia a constatat că, potrivit informațiilor de la Agenția Servicii Publice, prețul real de achiziție în anul 2021 a fost de 30 000 MDL, iar prețul de vânzare a fost de 40 000 MDL. De asemenea, Serviciul Fiscal de Stat a informat că candidatul nu a plătit impozit pe câștigul de capital rezultat din vânzarea motocicletei.

42. Comisia de evaluare, bazându-se pe informațiile Agenției Servicii Publice, a constatat că toate prețurile declarate de candidat pentru achiziționarea și vânzarea autovehiculelor, cu excepția prețului pentru automobilul de model „Renault Scenic” cumpărat pe 03 iunie 2022, nu corespund cu prețurile contractuale înregistrate. Deși candidatul a susținut că prețurile din declarațiile sale reflectă prețurile de piață, el nu a prezentat niciun contract de vânzare-cumpărare sau un alt act care să ateste prețurile reale convenite.

43. Comisia de evaluare a raportat că lipsa documentelor justificative din partea candidatului a împiedicat verificarea cheltuielilor declarate de până la 300 000 MDL, inclusiv perioada în care acestea au fost efectuate. Astfel, nu a putut stabili dacă suma a fost cheltuită în perioada ianuarie – martie 2019. Deși candidatul a insistat că lista cheltuielilor de 2,2 milioane MDL din perioada 2018-2021 constituie dovada plății celor 300 000 MDL, Comisia nu a acceptat acest argument. Candidatul nu a reușit să clarifice îndoielile Comisiei privind cheltuielile în numerar și corectitudinea sumelor declarate în declarația sa pentru cinci ani.

44. Comisia de evaluare a constatat că, candidatul a efectuat tranzacții fără contracte scrise și a plătit exclusiv în numerar, ceea ce a dus la lipsa înregistrărilor necesare pentru evaluarea declarațiilor sale. De asemenea, candidatul a declarat că nu consideră importantă păstrarea bonurilor pentru cheltuieli, fapt ce reflectă o atitudine iresponsabilă față de gestionarea sumelor mari de bani. Comisia a subliniat importanța documentării acestor plăți pentru respectarea regimului juridic de declarare a averii și

intereselor, având scopul de a preveni îmbogățirea nejustificată și conflictele de interese în rândul judecătorilor, asigurându-se astfel responsabilitatea acestora.

ARGUMENTELE PĂRȚILOR

a. Argumentele reclamantului

45. La 17 septembrie 2024, Alexei Paniș a contestat decizia Comisiei de evaluare nr. 16 din 28 iunie 2024 și a solicitat anularea acesteia și dispunerea reevaluării candidatului de către Comisia de evaluare. Potrivit acestuia, decizia Comisiei de evaluare a fost adoptată cu încălcarea art. 21 (legalitatea) și art. 29 (proportionalitatea) din Codul administrativ.

46. Reclamantul a susținut că, Comisia de evaluare neîntemeiat a stabilit că averea dobândită de candidat în ultimii 15 ani nu corespunde veniturilor declarate, evidențiind în special contractarea unui împrumut de 300 000 MDL de la tatăl său, deoarece există o hotărâre irevocabilă din 01 august 2023 în care a fost confirmat faptul că împrumutul a fost acordat în 2021, și în anul în care a fost acordat acest împrumut a fost înregistrat un venit oficial și legal de peste 1 800 000 MDL. În schimb, actul de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate nr. 280/11 se referă la perioada 2012-2020, ceea ce îl face lipsit de relevanță în contextul acordării împrumutului în 2021. Chiar dacă, la emiterea deciziei nr. 3-16/23 din 01 august 2023, Completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție a fost limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare.

47. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive. Totodată, jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr. 42 din 06 aprilie 2023 § 143).

48. Reclamantul a mai indicat că, Comisia de evaluare contestă legalitatea dividendelor primite de tatăl său între 2015 și 2018, în valoare totală de 2 816 530 MDL, pe motiv că ar fi incompatibile cu funcția sa publică. Totuși, conform art. 43 lit. g) al Legii nr. 135 din 14 iunie 2007, asociatul are dreptul de a primi dividende aprobate de adunarea generală a asociaților. Criticile aduse Comisiei subliniază că aceasta distorsionează realitatea și interpretează greșit cadrul legal, inventând restricții inexistente privind dreptul asociatului de a încheia contracte sau de a primi dividende.

49. Această interpretare este văzută de reclamant ca o ingerință nejustificată în drepturile de proprietate ale tatălui său. În plus, momentul distribuirii dividendelor este un fapt juridic normal, reglementat de lege, iar în susținerea acestei poziții se poate analiza portalul declarațiilor de avere de pe site-ul www.ani.md, unde se poate observa că funcționarii publici și cei cu funcții de demnitate publică au obținut venituri din dividende și în perioada în care ocupă aceste funcții (a se vedea <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/912654/3>). Acest fapt subliniază legalitatea primirii dividendelor, contrar obiecțiilor formulate de Comisia de evaluare.

50. În ceea ce privește utilizarea cardului salarial în anul 2022, reclamantul a invocat că, în decizia irevocabilă din 01 august 2023 (în dosarul nr. 3-16/23), Curtea Supremă de Justiție a concluzionat că, în acea perioadă, tatăl lui Alexei Paniș (Ș.P.) deținea o funcție publică și era remunerat din bugetul de stat, iar utilizarea cardului salarial de către fiul său elimină orice îndoială privind sursa veniturilor virate pe cardul lui Ș.P. Veniturile virate pe cardul salarial au fost obținute legal și oficial, și erau suficiente pentru a justifica utilizarea dreptului acordat.

51. Reclamantul a reiterat că, în corespundere cu art. 120 din Constituția Republicii Moldova, sentințele și hotărârile definitive ale instanțelor sunt obligatorii, iar art. 229 alin. (1) din Codul administrativ reafirmă acest principiu, stipulând că hotărârile judecătorești definitive sunt obligatorii și trebuie respectate de participanții la proces și de succesorii lor.

52. În opinia reclamantului, Comisia de evaluare, insistând pe incompatibilitatea tatălui său, generând îndoieli cu privire la integritatea candidatului Alexei Paniș, nu a dat nici o apreciere în privința incompatibilității membrilor Comisiei, or, prin prisma art. 5 alin. (8) lit. b) din Legea nr. 26/2022, fiecare membru al Comisiei trebuie să aibă o reputație ireproșabilă, iar art. 5 alin. (9) precizează că această calitate este incompatibilă cu orice funcție publică.

53. În acest sens, reclamantul a menționat că, printr-un comunicat plasat pe rețeaua de socializare Facebook, Comisia de evaluare a recunoscut că, președintele acesteia, Herman von Hebel, în perioada ce deținea această funcție, a lucrat și a fost remunerat pentru 5 zile ca judecător la Curtea de Apel din Den Bosch, ceea ce constituie o stare de incompatibilitate. Însă, în pofida acestei circumstanțe, el continuă să activeze în Comisia de evaluare și i-a invocat candidatului Alexei Paniș motive de incompatibilitate.

54. De asemenea, reclamantul a mai invocat că, Tatiana Răducanu, fost membru al Comisiei de evaluare, a omis să declare activele financiare deținute împreună cu soțul său, în timp ce ocupa funcția de judecător și membru al Consiliului Superior al

Magistraturii, fapt confirmat prin Actul de constatare nr. 02/128 din 17 iulie 2014. Aceste aspecte evidențiază o posibilă incoerență în aplicarea standardelor de evaluare.

55. În continuare, reclamantul a remarcat că, deși regulile referitoare la independența, integritatea, incompatibilitatea și conflictele de interes, stipulate la punctele 7 și 10 din Regulament sunt aplicabile în mod evident membrilor Secretariatului Comisiei, aceasta a evitat, fără justificare, să dezvăluie identitatea persoanelor care fac parte din secretariat, limitând astfel posibilitatea de a înainta cereri privind incompatibilitatea acestora. Totodată, investigațiile jurnalistice au dezvăluit că în cadrul secretariatului Comisiei de evaluare activează persoane care sunt consilieri ai partidului de guvernare, printre care Nadejda Hriptievschi, angajată a secretariatului Parlamentului și cu legături cu Frațiunea PAS. De asemenea, s-a constatat că în cadrul Secretariatului își desfășoară activitatea și reprezentanți ai unei organizații afiliate politic, și anume Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM). Mai mult, șefa Secretariatului Comisiei de evaluare, Elena Prohnițchi, este fostă membră a Consiliului de administrare a CRJM. Deși, în mod aparent CRJM nu participă în mod direct la procesul de evaluare, Vladislav Gribincea în mod repetat și-a expus public poziția față de procesul de evaluare și chiar a încercat să descrie mecanismele acestui proces, manifestându-se ca un purtător de cuvânt.

56. Reclamantul a relevat că, deși Curtea Supremă de Justiție, în decizia din 01 august 2023 (dosarul nr. 3-16/2023), a stabilit netemeinicia concluziilor Comisiei de evaluare cu privire la dubiile legate de înstrăinarea automobilului de model „KIA Sorento” în 2017 și a investițiilor efectuate în numerar din 2018, Comisia a susținut că nu a putut verifica prețul real al tranzacțiilor.

57. În opinia reclamantului, Comisia de evaluare nu a dorit sau a omis din culpă gravă să evalueze corect prețul de piață al automobilului, contrar modului în care a procedat în cazuri similare. Această omisiune reprezintă o eroare procedurală gravă, afectând aplicarea corectă a normelor de drept (Legea nr. 26/2022). De asemenea, în virtutea insistențelor reclamantului de a compara prețul indicat în declarația sa cu prețurile automobilelor similare de pe site-ul www.999.md, Comisia a refuzat să efectueze o analiză. Această abordare este considerată inegală și discriminatorie față de alte cazuri în care Comisia a analizat aceste aspecte cu atenție.

58. La fel, Comisia de evaluare nu a luat în considerare explicația referitoare la valoarea identică în lei a automobilului de model „KIA Sorento” la achiziționarea în 2012 și la vânzarea din 2017, care se datorează în întregime inflației. Este important de menționat că, raportat la rata de schimb a dolarului SUA, mașina a fost vândută cu 72% mai puțin decât prețul de achiziție. Aceste informații sunt ușor de verificat prin datele disponibile pe site-ul Băncii Naționale a Moldovei (www.bnm.md), evidențiind o eroare semnificativă în evaluarea corectă a tranzacției, iar o analiză efectuată în acest

sens ar elimina orice dubiu în confirmarea prețului real al tranzacției. Totuși, prin refuzul examinării acestor aspecte, Comisia contrazice nu doar practica anterioară a acesteia în cazuri similare (deciziile nr. 3 din 26 octombrie 2022, nr. 4 din 09 decembrie 2022, nr. 26 din 13 martie 2023, nr. 39 din 09 iunie 2023, nr. 40 din 09 iunie 2023, nr. 41 din 09 iunie 2023, nr. 42 din 12 iunie 2023), dar și constatările Curții Supreme de Justiție din decizia din 01 august 2023.

59. Or, în spețe similare, Comisia de evaluare din oficiu a analizat costul automobilelor pe piața auto, a accept prețuri iluzorii ca fiind prețuri reale, precum și a atras atenția la modul în care Comisia a abordat subiectul indicării prețului tranzacțiilor de către alți candidați:

- decizia nr. 3 din 26 octombrie 2022 – Comisia a constatat că, candidata a declarat prețul de vânzare a unui bun imobil (casă, teren și construcție accesorie) de 6 000 EUR (est. 123 409 MDL), deși pentru această tranzacție a primit suma de 205 000 MDL. Comisia a acceptat poziția candidatei, precum că aceasta a păstrat suma de 123 409 MDL (costul imobilului), iar diferența a fost restituită cumpărătorului, fiind explicat că a acceptat o sumă mai mare decât cea reală deoarece noii cumpărători aveau nevoie de un împrumut mai mare pe care banca a fost de acord să îl ofere. Comisia a reținut că banca a finanțat un împrumut mai mare pentru cumpărători și candidata nu avea intenția de a tăinui un venit, deși acțiunea candidatei a dus la obținerea unui împrumut bancar care cel mai probabil nu putea fi obținut în aceleași condiții la prezentarea datelor reale – suma tranzacției de 123 409 MDL.
- decizia nr. 4 din 09 decembrie 2022 – Comisia a justificat dubiile în privința prețului real al achiziționării automobilelor reieșind din informațiile privind prețurile automobilelor similare de pe portalurile de specialitate www.999.md, www.makler.md, www.interauto.md, analizate *ex-officio*.
- decizia nr. 11 din 05 ianuarie 2023 – deși a stabilit că un candidat a avut mai multe omisiuni în declarațiile sale de avere și interese personale (nu a declarat prețul real al automobilului sau o sumă de circa 300 000 MDL pe un cont bancar), Comisia nu a constatat niciun beneficiu al candidatului în urma nedeazăluirii acestor informații și nu a avut dubii serioase cu privire la integritatea financiară a candidatului.
- decizia nr. 25 din 10 martie 2023 – Comisia a considerat că nedeclararea unor conturi bancare și venituri nu ar fi adus nici un avantaj candidatului.
- decizia nr. 26 din 13 martie 2023 – analizând detaliile tranzacției de schimb din anul 2020, prin care candidatul a obținut cu drept de proprietate un automobil la un preț cu aproximativ 9 000 EUR mai mult decât cel pe care îl oferea la schimb și în care această diferență a fost acoperită de o donație din

partea unui prieten, Comisia *ex-officio* a consultat prețurile care pot fi găsite pe portalurile de specialitate, cum ar fi www.999.md.

La fel, Comisia a stabilit că în anii 2017-2018 au avut loc majoritatea lucrărilor de construcție a pensiunii și a reținut copia procesului-verbal de recepție finală din 10 noiembrie 2018 ca act care demonstrează statutul după toate lucrările de construcție. Comisia a reținut explicațiile candidatului potrivit cărora până la sfârșitul anului 2020 bunurile imobile: sectorul de teren și pensiunea de 555,9 m.p. și construcția auxiliară de 11 m.p. au putut fi date în exploatare. Comisia a reținut drept documente justificative doar contractul de vânzare- cumpărare a bunurilor imobile din 2006, copia autorizației de construire și prezentarea detaliată a costurilor materialelor de construcție. Comisia nu a pus în discuție păstrarea evidenței financiare în legătură cu construcția imobilului de 555,9 m.p., dar a acceptat fără echivoc prezentarea detaliată a costurilor materialelor de construcție. Adică beneficiar al lucrărilor de construcție a fost o persoană juridică și Comisia nu a avut dubii la lipsa documentelor justificative pe care persoana juridică era obligată să le dețină.

- decizia nr. 39 din 09 iunie 2023 – la 01 noiembrie 2018, candidatul a achiziționat un automobil Lexus RX400H (a/f 2008). Prețul contractual al mașinii a fost de 50 000 MDL (est. 2 520 EUR). De asemenea, candidatul a achitat separat taxele de import în valoare de 98 689 MDL. Acest automobil a fost importat din Elveția în martie 2018, iar valoarea stabilită de Serviciul Vamal a fost de 200 000 MDL, adică de 4 ori mai mare decât prețul de achiziție indicat, fără a include taxele de import. Candidatul a declarat că, automobilul avea unele defecțiuni care necesitau reparații și revopsire, costul cărora a fost mai mic de 1 000 EUR (aproximativ 20 000 MDL), dar nu a putut prezenta vreo factură pentru lucrările de reparații efectuate.

La fel, Comisia a constatat că, în anul 2014, candidatul a achiziționat un apartament la prețul de 165 488 MDL (est. 8 883 EUR), care era valoarea cadastrală și nu valoarea reală a acestuia – 503 010 MDL (est. 27 000 EUR). Candidatul a înstrăinat acest apartament la suma prețului de 27 000 EUR, indicând în contract suma de 165 488 MDL (est. 8 883 EUR). Comisia nu a reținut în sarcina candidatului eschivarea de la plata creșterii de capital, deoarece candidatul ar fi înstrăinat bunul la prețul la care acest bun a fost achiziționat, însă Comisia a evitat să analizeze asistența candidatului de la obligațiile generate de creșterea de capital/impozite în legătură cu înstrăinarea de către vânzător a imobilului în anul 2014 la un preț mult mai mic decât cel real, așa cum a făcut Comisia în alte spețe. *În cazul candidatului Paniș, Comisia de evaluare a indicat că acțiunile acestuia au făcut*

imposibilă verificarea prețului de achiziție și vânzare al automobilelor sau verificarea conformității candidatului cu regimul fiscal referitor la aceste tranzacții, însăși Comisia de evaluare a refuzat să verifice corespunderea prețurilor de piață cu prețurile indicate în declarațiile de avere și interese personale ale candidatului.

- decizia nr. 40 din 09 iunie 2023 – Comisia de evaluare a constatat că în anul 2018 candidata a devenit proprietara automobilului de model Toyota Aygo, a/f 2007, pe care l-a achiziționat la prețul de 60 000 MDL, iar în contractul de vânzare-cumpărare a indicat prețul de 8 000 MDL. Deși, Comisia a considerat că nu este etică includerea în contractul de vânzare-cumpărare a unui preț care nu este real, totuși această încălcare nu este la un nivel să reprezinte o încălcare a criteriilor de integritate etică.
- decizia nr. 41 din 09 iunie 2023 – Comisia a constatat că, candidatul a declarat achiziționarea a două automobile Dacia Logan, unul la prețul de 2 000 MDL (est. 100 EUR) și altul la preț de 5 000 MDL (est. 250 EUR). Chiar dacă aceste automobile necesitau lucrări de reparație, iar candidatul nu a prezentat acte care să confirme că suportarea cheltuielilor pentru reparația automobilelor, ci doar calcule, Comisia nu a avut dubii.
- decizia nr. 42 din 12 iunie 2023 – Comisia a stabilit că, candidatul a încheiat o tranzacție prin care a achiziționat un bun imobil la preț contractual de 13 441 EUR, deși prețul real a fost de 31 000 EUR. Deși Comisia a considerat doar că nu este etic din partea candidatului să nu includă prețul real al tranzacției, totuși a conchis că această tranzacție nu i-a oferit candidatului nici un beneficiu financiar. *În cazul dat, diferența dintre prețul real și prețul declarat este de aproape 20 000 EUR, iar în cazul candidatului Paniș, Comisia de evaluare are dubii pe marginea indicării prețului real de 1 700 EUR pentru motocicletă Yamaha Virago.*

60. În această ordine de idei, reclamantul a opinat că, abordarea Comisiei de evaluare în raport cu candidatul Alexei Paniș a fost subiectivă, or, Comisia pur și simplu nu a dorit să accepte că prețul indicat de candidat corespunde cu prețul real și de piață, fiind corect indicate în declarațiile de avere și interese personale.

61. Ba mai mult ca atât, în cadrul procedurii de evaluare reluată, Comisia de evaluare nu doar că a sfidat hotărârea irevocabilă a Curtea Supremă de Justiție din 01 august 2023, dar contrar propriului Regulament a adus noi dubii, făcând referire la tranzacții la care el nu a participat, nu are tangență cu ele și sub nici o formă nu-l vizează.

62. Această omisiune sugerează o aplicare inconsistentă a normelor și o posibilă discriminare în evaluarea candidaților, în condițiile când mijloacele de transport au

fost vândute la prețuri reale și de piață, iar prețurile acestor tranzacții au fost corect indicate în declarațiile de avere și interese personale. Cu toate acestea, Comisia de evaluare a susținut că nu sunt îndeplinite criteriile prevăzute de art. 8 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 26/2022, afirmând că declarația sa nu corespunde legii și că averea nu este proporțională cu veniturile.

63. Reclamantul a învederat că, modalitatea de declarare a averilor și intereselor personale este reglementată de Legea nr. 133/2016 și el a respectat aceste norme legale în procesul de declarare a averii și intereselor personale și a declarat prețul al acestor operațiuni economice corect în declarațiile de avere și interese personale. Iar, Comisia de evaluare neîntemeiat a inversat sarcina probațiunii, obligându-l să prezinte copia unor acte inexistente.

64. Alexei Paniș a invocat și aspectul discriminării și a unei poziții arbitrare a Comisiei față de imposibilitatea verificării cheltuielilor declarate în sumă de până la 300 000 MDL și momentul în care aceste cheltuieli au fost efectuate, prin neprezentarea documentelor justificative, iar lipsa contractelor scrise și a înregistrărilor de plăți a generat suspiciuni cu privire la corectitudinea sumelor declarate în declarația sa pentru 5 ani. În opinia Comisiei păstrarea dovezilor (bonurilor) care dovedesc cheltuielile sale, sunt importante, întrucât acest lucru contribuie la transparența și responsabilitatea în gestionarea cheltuielilor unor sume substanțiale mari, în special în numerar și care are drept scop prevenirea îmbogățirii nejustificate și evitarea conflictelor de interese în activitatea lor, precum și responsabilizarea lor pentru asemenea fapte.

65. Reclamantul a reiterat poziția Curții Supreme de Justiție, în care a fost reținut aspectul că, concluzia Comisiei de evaluare referitoare la lipsa de responsabilitate în declararea cheltuielilor efectuate în numerar, nu avea suport factologic și juridic. La aspectul păstrării evidenței pentru plățile mari, instanța a subliniat că aceasta este esențială pentru respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale ale judecătorilor, iar scopul acestei reglementări este de a preveni îmbogățirea nejustificată și evitarea conflictelor de interese, însă conform art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 133/2016, toate sumele deținute în numerar care depășesc 15 salarii medii lunare (92 250 MDL) trebuie declarate, pe când reclamantul în declarațiile sale a precizat că, la data depunerii declarației de avere și interese personale pentru anul 2018, adică la 29 martie 2019, nu deținea în numerar sume care să depășească această limită, ceea ce îi confirmă corectitudinea raportării sale.

66. Reclamantul a menționat că a acționat cu transparență la completarea declarațiilor sale, iar Comisia de evaluare a apreciat în mod eronat acest fapt. Mai mult, el a explicat Comisiei că, în urma eliberării autorizației de desființare pe 17 ianuarie 2019, au fost demarate lucrările preparatorii pentru construcția imobilului.

Aceste activități au inclus reamplasarea gardului și a intrării (porții), precum și lucrări de demolare și evacuare a deșeurilor generate.

67. În esență, reclamantul a considerat că evaluarea integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor reprezintă o activitate internă a Republicii Moldova, suveranitatea căreia poate fi exercitată doar de cetățenii acestui stat conform art. 2 din Constituția Republicii Moldova, iar desemnarea cetățenilor străini în procesele de evaluare contravine art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 26/22, care stipulează că partenerii de dezvoltare pot desemna doar trei cetățeni, însă nu cetățeni străini. Această constatare rezultă și din faptul că, la audierea publică a candidatului din 16 aprilie 2024, președintele Comisiei de evaluare a recunoscut că evaluarea candidatului a fost realizată prin traducerea selectivă a materialelor prezentate de către cineva din membrii secretariatului, care cel mai probabil este și exponentul regimului de guvernare.

b. Argumentele pârâtei

68. La 30 septembrie 2024, Comisia de evaluare a prezentat referința pe marginea contestației înaintate de către Alexei Paniș, prin care nu a recunoscut pretențiile formulate de către formulate și a solicitat respingerea acestora, ca fiind neîntemeiate. Comisia a menționat că explicațiile reclamantului nu au fost suficiente pentru a înlătura dubiile sale. În esență, Comisia a reiterat argumentele din decizia de evaluare. De asemenea, a menționat că, potrivit standardelor internaționale, în cazul evaluărilor externe extraordinare este admisibil de a aplica standardul probabilității ca nivel de probațiune, iar simpla îndoială ar fi suficientă pentru a nu admite ca un candidat să candideze la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

69. În opinia Comisiei de evaluare, obiecțiile reclamantului înaintate față de membrii Comisiei, sunt neîntemeiate și irelevante, întrucât circumstanțele invocate, inclusiv referirile la scrisoarea Procurorului-Şef al Procuraturii Anticorupție și criticile asupra membrilor Comisiei, nu au relevanță pentru obiectul cauzei, respectiv legalitatea deciziei contestate. Iar, Curtea Supremă de Justiție a confirmat că argumentele referitoare la presupusa lipsă de independență și imparțialitate a Comisiei nu constituie erori procedurale grave sau circumstanțe care ar fi putut duce la promovarea evaluării. De asemenea, decizia emisă de Comisie nu afectează alte drepturi ale reclamantului și nu are valoare probantă în alte proceduri. Criticile legate de activitatea secretariatului Comisiei sunt irelevante, acesta având doar rolul de a asista, nu de a lua decizii. Astfel, argumentele reclamantului nu sunt întemeiate pe temeiurile prevăzute de lege pentru admiterea contestației.

70. Comisia de evaluare a remarcat că, în contestație, în esență, sunt transpuse argumentele care deja au fost expuse și examinate la etapa evaluării inițiale. Aceste

argumente reprezintă un dezacord cu concluzia Comisiei, însă nu se încadrează în temeiurile de admitere a acțiunii, deoarece nu reprezintă circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către reclamant și nici nu constituie erori procedurale grave care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare.

LEGISLAȚIA ȘI STANDARDELE RELEVANTE

71. Cu referire la cadrul normativ aplicabil, în debutul analizei sale, Completul de judecată special observă că, în contestație, reclamantul a invocat că prevederile Codului administrativ au prioritate față de prevederile Legii nr. 26/2022.

72. La aspectul dat, Completul de judecată special învederează că, aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia decide Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 01 decembrie 2022, § 24, DCC nr. 2 din 18 ianuarie 2022, § 19).

73. Art. 1 din Legea nr. 26/2022 prevede că:

„Prezenta lege reglementează raporturile juridice aferente procedurii de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective.”

74. Art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26/2022 stipulează că:

„Comisia de evaluare are independență funcțională și autonomie decizională față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia.

În activitatea sa, Comisia de evaluare se conduce de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege și de alte acte normative ce reglementează domeniile conexe activității sale. Comisia de evaluare funcționează în baza regulamentului propriu de organizare și funcționare, aprobat de către aceasta.”

75. Art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022 statuează că:

„Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.”

76. Art. 1 alin. (1) și (2) din Codul administrativ prevede că:

„(1) Legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la îndeplinirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

(2) Legislația administrativă se întemeiază pe normele constituționale dezvoltate în prezentul cod, în alte legi și în alte acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile administrative și care trebuie să fie în concordanță cu Constituția Republicii Moldova..”

77. Prin urmare, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ. Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale.

78. Art. 10 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017 reglementează că:

„Legea organică este actul normativ care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și poate interveni în domeniile expres prevăzute de Constituție.”

79. Art. 7 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 stipulează că:

„În cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile ultimului act normativ adoptat, aprobat sau emis, cu excepția situațiilor prevăzute la art.5 alin.(3) și (4).”

80. Preambulul Legii nr. 26/2022 are următorul conținut:

„În vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției, Parlamentul adoptă prezenta lege organică.”

81. Criteriile de evaluare sunt prevăzute de art. 8 alin. (2)-(5) din Legea nr. 26/2022 și prevăd următoarele:

„(2) Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

(3) În cazul lipsei unor reguli de etică și conduită aprobate pentru domeniul în care activează sau a activat candidatul, se verifică dacă comportamentul din trecut al candidatului provoacă sau nu suspiciuni rezonabile referitoare la corespunderea acestuia cu standardele etice și de conduită stabilite pentru judecători și procurori.

(4) Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;
- b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

(5) Pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;
- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art.2 alin.(2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;
- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art.2 alin.(2);
- e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art.2 alin.(2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
- f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art.2 alin.(2) are statut de donatar sau de donator;
- g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.”

82. Articolul 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022 statuează că:

„Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.”

83. Articolul 13 din Legea nr. 26/2022 reglementează modul de adoptare a deciziei Comisiei. Partea relevantă a acestui articol este următoarea:

„(1) În urma desfășurării procedurii de evaluare, Comisia de evaluare emite o decizie motivată privind constatarea promovării sau nepromovării evaluării. Retragera din concurs a unui candidat ulterior datei transmiterii către Comisia de evaluare a listelor cu candidați de către instituțiile responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, indiferent de motivul invocat de candidat, se echivalează cu nepromovarea evaluării de către candidatul respectiv.

(2) Decizia Comisiei de evaluare trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării.

(3) Decizia Comisiei de evaluare se adoptă cu votul majorității membrilor care participă la luarea acesteia. Membrii Comisiei de evaluare nu au dreptul să se abțină de la vot. [...]

(5) Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art.8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

(6) Decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs. Decizia se expediază organelor competente potrivit legii pentru examinarea încălcărilor depistate, însă constatările din decizie nu au o valoare probantă pentru orice alte proceduri sau procese. [...]"

84. Cu referire la marja de apreciere (dreptul discreționar) al Comisiei de evaluare, prin Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021 (§ 11), Comisia de la Veneția și Direcția Generală au observat că

„Integritatea personală a membrilor care constituie Consiliile Superioare (de judecători și procurori) este un element esențial al naturii unor astfel de organe; asigură încrederea cetățenilor în instituțiile de justiție – încredere în magistrați și în integritatea acestora. Într-o societate care respectă valorile fundamentale ale democrației, încrederea cetățenilor în acțiunea Consiliilor Superioare depinde foarte mult, sau esențial, de integritatea personală și de competența și credibilitatea apartenenței sale.”

85. Comisia de la Veneția și Direcția Generală și-au exprimat anterior opinia, în alte contexte, că situațiile critice din domeniul justiției, ca niveluri extrem de ridicate de corupție, pot justifica soluții la fel de radicale, precum un proces de verificare a judecătorilor în funcție. În cele din urmă, ține de competența autorităților moldovenești să decidă dacă situația predominantă în sistemul judiciar moldovenesc creează o bază suficientă pentru a supune toți judecătorii și procurorii, precum și membrii CSM și CSP, la evaluări extraordinare de integritate.

86. Potrivit Obiectivului 1.2. din Direcția strategică I „Consolidarea integrității și responsabilității în sectorul justiției” din Legea pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia nr. 211 din 06 decembrie 2021:

„Identificarea unor pârgii eficiente de întărire a independenței judecătorilor și a procurorilor urmează a fi corelată cu creșterea responsabilității și integrității acestora. Responsabilitatea și integritatea sunt printre principalele elemente de asigurare a încrederii cetățenilor în sistemul justiției și de garanție a derulării unor proceduri echitabile. Dezvoltarea și promovarea unei culturi a integrității judiciare constituie un element important în prevenirea corupției care este una dintre principalele amenințări în adresa societății și funcționării statului de drept.

În prezent, potrivit sondajelor realizate, corupția și lipsa de integritate în sistemul judecătoresc sunt percepute de publicul larg la un nivel înalt. În Raportul privind al patrulea ciclu de evaluare a Moldovei, GRECO este profund îngrijorat de indicii

potrivit cărora în funcția de judecător sunt numiți candidați care prezintă riscuri de integritate.

Comisia Internațională a Juriștilor, în Raportul misiunii de evaluare din 2018, accentuează importanța faptului ca corupția în sistemul judecătoresc să fie combătută prin măsuri ferme și, în mod prioritar, în deplină armonie cu principiile statului de drept și drepturile omului. Aceasta este îngrijorată de faptul că multe investigații penale par să fie concentrate mai degrabă pe suprimarea opoziției sau prevenirea părerilor disidente în sistemul judecătoresc decât pe eradicarea reală a corupției.

Este esențial ca actorii din cadrul sistemului justiției, individual și în colectiv, să respecte și să onoreze funcția deținută ca fiind un mandat public și să depună efort pentru a spori și menține încrederea publicului în sistem.”

87. În § 34 din Avizul nr. 24 (2021) privind Evoluția Consiliilor Justiției și rolul acestora în sisteme judiciare independente și imparțiale, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) a reamintit că:

„procesul de selecție a membrilor unui Consiliu, inclusiv posibile campanii de către candidați ar trebui să fie transparente și să se asigure că calificările candidaților, în special imparțialitatea și integritatea acestora sunt verificate. În opinia Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale, ar trebui făcută o distincție între verificarea membrilor în exercițiu și „pre-verificarea” candidaților pentru o poziție în aceste organisme. Ca o chestiune de principiu, securitatea pe termen determinat al mandatelor membrilor organelor (constituționale) are scopul de a asigura independența acestora față de presiunile externe. Măsurile care ar periclita continuitatea calității de membru și ar interfera cu securitatea mandatului membrilor acestei autorități (vetting) ar ridica suspiciunea că intenția din spatele acestor măsuri ar fi de a influența deciziile acestora și, prin urmare, ar trebui privite ca o măsură de ultimă oră. Controalele de integritate care vizează candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Procurorilor și organele lor specializate reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară și, ca atare, pot fi considerate, dacă sunt implementate corespunzător, că ating un echilibru între beneficii a măsurii, în ceea ce privește contribuția la încrederea justiției, și posibilele efecte negative ale acesteia.”

88. În § 50 din Avizul din 14 martie 2023, Comisia de la Veneția și DGI au indicat că sunt la curent cu faptul că proiectul articolului 12 reflectă articolul 8 din Legea nr. 26/2022, care reglementează procedura de pre-vetting a candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Procuraturii. Totuși, ceea ce se permite cu scopul examinării candidaților, nu neapărat se permite în vederea evaluării extraordinare a judecătorilor și procurorilor în funcție, mizele sunt mai mari pentru ei și pentru stabilitatea ordinii juridice în general. Deși criteriile pentru pre-vetting pot fi relativ flexibile și bazate pe o evaluare globală a integrității candidaților, a antecedentelor, a relațiilor etc., destituirea unui judecător sau a unui procuror numit în funcție într-un mod legal

trebuie să fie justificată cu referința mai precisă la o conduită inadecvată, care ar trebuie să fie mai bine definită de lege.

89. Potrivit opiniei *amicus curiae* a Comisiei de la Veneția, conceptul de evaluare a integrității implică implementarea unui proces de mecanisme care vizează garantarea celor mai înalte norme în materie de conduită și de integritate financiară solicitate pentru accesarea în funcția publică. Într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor. Totuși, decizia de nepromovare a evaluării unui candidat trebuie legată de un indiciu de ilegalitate, cum ar fi averea inexplicabilă, chiar dacă nu se poate dovedi dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale (a se vedea CDL-AD(2022)011, §§ 9-10).

90. În Avizul său, Comisia de la Veneția și Direcția Generală au mai notat că Comisia de evaluare emite un raport negativ atunci când are „dubii serioase” cu privire la comiterea de către judecător sau un procuror a unor încălcări. Această normă presupune că concluziile Comisiei de evaluare nu stabilesc vinovăția persoanei vizate, nici nu atrag direct răspunderea penală, ceea ce ar necesita cel mai probabil un alt standard de probă (mai înalt). Într-o anumită măsură, această structură reduce potențialul unui conflict dintre constatările Comisiei de evaluare și ale altor organe administrative sau judiciare, menționate anterior.

91. La 06 aprilie 2023, Curtea Constituțională a verificat constituționalitatea unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. În § 120, 123, 133, 134, 135 din decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„...prin termenul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisie în fața completului special al Curții Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei. Raționamentele sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, în cazul termenilor „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit.a) din Lege.

Pentru ca Consiliul să-și exercite atribuțiile constituționale de asigurare a numirii, transferării, detașării, promovării în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători (a se vedea articolul 123 din Constituție), legislatorul a stabilit că în calitate de membri ai acestui organ constituțional trebuie să fie alese persoane (judecători și non-judecători) cu o înaltă reputație profesională și integritate personală verificată de Comisia de evaluare în ultimii 15 ani. Prin urmare, Curtea Constituțională a considerat rezonabilă decizia legislatorului de a stabili o perioadă extinsă de verificare a integrității financiare a candidaților.

Cu privire la textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26, Curtea a constatat că textul criticat instituie un standard de probă aplicabil procedurii de evaluare. Astfel, atunci când Comisia de evaluare trebuie să decidă cu privire la integritatea unui candidat, ea trebuie să constate dacă există sau nu dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară de către candidat, stabilite de articolul 8 din Lege.

Curtea Constituțională a reținut că, definirea standardelor de probă implică în mod inevitabil utilizarea unor texte flexibile. În acest caz, standardul de probă stabilit de legislator urmărește să ghideze Comisia de evaluare la aprecierea rezultatelor evaluării.

De asemenea, legea obligă Comisia de evaluare să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia Comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea. Mai mult, legea îi permite candidatului să pună în discuție existența unor dubii serioase cu privire la respectarea de către acesta a criteriilor de integritate etică și financiară în fața completului special al Curții Supreme de Justiție.”

92. Articolul 14 din Legea nr. 26/2022 reglementează modul de contestare a deciziilor Comisiei de evaluare și de examinare a contestațiilor. Partea relevantă a art. 14, în vigoare la momentul depunerii contestației, este următoarea:

„(1) Decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

(2) Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova. [...]

(6) Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv. [...]

(8) La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii:

a) respingerea cererii de contestare;

b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

(9) Decizia completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră emisă din momentul

plasării acestora pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se notifică participanților în termen de 5 zile de la data emiterii.”

93. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 239 din 13 septembrie 2024, au fost introduse modificări la articolul 14 alineatul (8), după cum urmează:

„la litera b), cuvintele „și dispunerea reevaluării” se substituie cu cuvintele „și dispunerea o singură dată a reevaluării”;

alineatul se completează cu litera c) cu următorul cuprins: „c) constatarea promovării sau nepromovării evaluării în cazul contestării repetate a deciziei Comisiei de evaluare, adoptată în urma reevaluării dispuse anterior.”

94. În § 81 din Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26/2022, Curtea Constituțională a stabilit că:

„...legea trebuie să prevadă un remediu în cazurile în care candidatului nu i-au fost asigurate drepturile procedurale în cadrul procedurii de evaluare. În funcție de eventualele carențe procedurale admise la etapa evaluării, de natura dreptului procedural afectat, precum și de circumstanțele particulare ale cauzei, Curtea reține că neasigurarea unui drept procedural poate fi considerată o problemă centrală a litigiului.”

95. Verificând dacă dispozițiile contestate îi permit Completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție să „examineze suficient” problemele centrale ale eventualelor litigii, Curtea Constituțională a admis că dispozițiile contestate sunt apte să realizeze obiectivul urmărit de legislator, i.e. să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură nesemnificative [Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023, § 83].

96. Curtea a observat că articolul 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022 stabilește drepturile candidatului în cadrul procedurii de evaluare și prevede:

„Candidatul are următoarele drepturi:

- a) să participe la ședințele Comisiei de evaluare și să dea explicații verbale;
- b) să fie asistat de un avocat sau de un avocat stagiar pe parcursul procedurii de evaluare;
- c) să ia cunoștință de materialele evaluării, cu cel puțin 3 zile până la audiere;
- d) să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior;
- e) să conteste decizia Comisiei de evaluare.”

97. Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016 definește noțiunile în sensul acestei legi. Prin prisma art. 2 se reține următoarele:

„*persoană apropiată* este soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră);

venit este orice beneficiu financiar, indiferent de sursa de proveniență, obținut de subiectul declarării și de membrii familiei, de concubinul/concubina acestuia atât în țară, cât și în străinătate.”

98. Art. 4 alin. (1) lit. d) Legea nr. 133/2016 prevede că:

„Subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară activele financiare deținute de subiectul declarării, adică numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare. Conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale personale ale subiectului declarării și ale membrilor familiei, concubinului/concubinei acestuia, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, precum și alte active financiare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie.”

99. Art. 5 alin. (4) din Legea nr. 133/2016 prevede că:

„Responsabilitatea pentru depunerea în termen a declarației, precum și pentru veridicitatea și deplinătatea informațiilor o poartă persoana care o depune.”

100. Pct. 14 din Instrucțiunea cu privire la modul de completare a declarației de avere și interese personale, aprobată prin Ordinul nr. 2 al ANI, din 13 ianuarie 2017, în temeiul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, stipulează că:

„În secțiunea C – Numerar în monedă națională și/sau în valută străină care depășește suma a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituții financiare și alte documente care încorporează drepturi patrimoniale – se declară numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie la data depunerii declarației și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare sau alte documente care încorporează drepturi patrimoniale, în baza cărora titularii dețin mijloace financiare cu o valoare care depășește limita stabilită, specificând și indicând numele și prenumele subiectului declarării, membrului familiei sau concubin/concubinei acestuia sau, după caz, ale persoanei cui au fost transmise mijloacele financiare, anul și luna când au fost dobândite drepturile, suma și valuta.”

101. Conform Hotărârii Guvernului nr. 54/2018, salariul mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2018, a constituit 6.150 de lei. Iar, cincisprezece salarii medii lunare pe economie, prognozate pentru anul 2018, au constituit 92 250 de lei.

102. Art. 5 alin. (1) și (5) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului, aprobat prin Hotărârea nr. 8 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 septembrie 2015, modificat prin Hotărârea nr. 12 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 martie 2016, precum prevăd că:

„(1) Judecătorul va respecta cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate, pentru a asigura încrederea societății în instanțele judecătorești. Este conștient de riscurile corupției și nu va admite sau nu va crea aparența unui comportament corupțional în activitatea sa; nu va cere, accepta sau primi cadouri, favoruri sau beneficii pentru îndeplinirea sau neîndeplinirea atribuțiilor funcționale sau în virtutea funcției deținute. [...]

(5) Judecătorul va încheia tranzacții cu privire la proprietatea personală într-un mod care să nu provoace îndoieli, sau să nu afecteze independența și imparțialitatea sa sau să provoace conflicte de interese.”

103. Art. 6 alin. (2) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului (2015) stipulează că:

„Judecătorul trebuie să se abțină de la orice comportament, acțiune sau manifestare care ar putea prejudicia încrederea publicului în sistemul judiciar.”

104. Art. 16 din Legea nr. 133/2016 statuează că:

„Subiectul declarării se află într-o stare de incompatibilitate în cazul în care pe lângă funcția publică sau de demnitate publică deține/exercită simultan o altă funcție, calitate sau activitate, fapt care este interzis prin Constituția Republicii Moldova și/sau prin alte acte legislative.”

105. Art. 23 alin. (3) din Legea nr. 133/2016 prevede că:

„Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat starea de incompatibilitate nesoluționată în termenul legal constituie temei pentru tragerea la răspundere disciplinară, contravențională și/sau, după caz, pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.”

106. Art. 7 alin. (1) lit. e), art. 8 din Legea privind statutul alesului local nr. 768/2000 stipulează că:

„Mandatul alesului local este incompatibil cu „alte cazuri stabilite de lege, inclusiv cu cele prevăzute la art. 84 din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

Alesul local care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art. 7 din prezenta lege va demisiona din funcția incompatibilă cu mandatul deținut sau își va depune mandatul în termen de 30 de zile de la apariția incompatibilității.”

107. Art. 84 alin. (1) din Legea privind administrația publică locală nr. 436/2006 stabilește că:

„Președintele raionului, pe parcursul mandatului său, nu are dreptul să dețină alte funcții retribuite sau să cumuleze o altă funcție, prin contract sau acord, în întreprinderi străine sau întreprinderi și organizații mixte, în întreprinderi, instituții și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație.”

108. Art. 12 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr. 199/2010 statuează că:

„(1) Demnitarul nu este în drept să desfășoare orice altă activitate remunerată, cu excepția activităților didactice și științifice. [...]

(3) Situația de incompatibilitate urmează să înceteze în decursul unei luni din momentul apariției acesteia, dacă legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar nu stabilește alt termen.”

109. Art. 12 alin. (2) lit. a) din Legea integrității nr. 82/2017 prevede că:

„Agentul public este obligat să își soluționeze stările de incompatibilitate în termen de o lună din momentul începerii mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ori, în cazul în care încetarea situației de incompatibilitate în termenul dat nu depinde de voința sa, să prezinte probe privind întreprinderea cu bună-credință a acțiunilor de eliminare a acestei situații.”

110. Art. 25 alin. (2¹) din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158/2008 stipulează că:

„Funcționarul public nu este în drept să desfășoare activitate de întreprinzător, cu excepția deținerii calității de fondator al societății comerciale, cu condiția că domeniile de activitate ale acesteia nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate în calitate de funcționar public potrivit fișei postului.”

111. Art. 80 din Codul fiscal stabilește că:

„Agentul economic achită dividende acționarilor (asociaților) săi din venitul rămas după impozitare.”

112. Art. 80¹ alin. (2) din Codul fiscal statuează că:

„Suma impozitului achitată de agentul economic [...] este trecută în cont ca impozit aplicat venitului impozabil al agentului economic respectiv pentru perioada fiscală în care a fost făcută achitarea.”

113. Art. 2 alin. (2) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/202, prevede că:

„La evaluarea conformității cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat

o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita la următoarele:

- a. dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii ne semnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- c. sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

114. Referitor la termenul de depunere a acțiunii, Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție atestă că, decizia Comisiei de evaluare nr.16 din 28 iunie 2023 i-a fost notificată reclamantului la 13 septembrie 2024. Astfel, în speță, reclamantul a respectat prevederile art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, deoarece cererea de contestare a fost depusă la 17 septembrie 2024.

115. Până a trece la examinarea argumentelor concrete, Completul special reiterează că conform art. 36 alin. (2) din Codul administrativ, în aplicarea supremației dreptului, instanța judecătorească de contencios administrativ ia în considerare jurisprudența CtEDO. Potrivit acestei jurisprudențe, obligația instanței judecătorești de motivare a hotărârilor judecătorești nu poate fi înțeleasă că impunând un răspuns pentru fiecare argument (hot. García Ruiz v. Spania, 1999, § 26). Totuși, orice argument decisiv pentru rezultatul procedurii necesită un răspuns clar (hot. Ruiz Torija v. Spania, 1994, § 30; și, pentru comparație, Petrović și Alții v. Muntenegru, 2018, § 43), în special argumentele cu privire la drepturile și obligațiile garantate de CEDO (hot. Fabris v. Franța, 2013, § 72 in fine; Paun Jovanović v. Serbia, 2023, § 108).

116. Completul de judecată special reține că noțiunea „drepturi și obligații cu caracter civil” nu poate fi interpretată doar printr-o referință la dreptul intern al statului pârât; este vorba de o noțiune „autonomă”, care reiese din Convenție. Art. 6§1 se aplică indiferent de calitatea părților, de natura legislației ce reglementează modul de stabilire a „contestației” (lege civilă, comercială, administrativă etc.) și de autoritatea competentă să o soluționeze (instanța de drept comun, organ administrativ etc.) [Georgiadis împotriva Greciei, §34; Bochan împotriva Ucrainei (nr.2) (MC), §43; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), §106].

117. Aplicabilitatea art. 6 § 1 în materie civilă depinde, în primul rând, de existența unei „contestații” (în limba engleză „dispute”). În plus, trebuie să se întemeieze pe un „drept” care să poată fi pretins, cel puțin în mod credibil, recunoscut în dreptul intern, indiferent dacă acest drept este sau nu protejat de

Convenție. Trebuie să fie vorba despre o contestație reală și serioasă, care poate privi atât existența însăși a dreptului, cât și întinderea sa sau modalitățile sale de exercitare. În sfârșit, rezultatul procedurii trebuie să fie în mod direct decisiv pentru dreptul „civil” în cauză, o legătură foarte slabă ori consecințe îndepărtate nefiind suficiente pentru ca art.6 §1 să fie aplicabil [Regner împotriva Republicii Cehe (MC), §99; Károly Nagy împotriva Ungariei (MC), §60; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), §106].

118. Prin urmare, Completul de judecată special conchide că prin prisma art. 6 § 1 CEDO, a Hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 și articolul 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, pentru a stabili dacă în cadrul procedurii de evaluare reluate Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, urmează a fi verificat faptul dacă reclamantului Alexei Paniș i-au fost respectate drepturile procedurale prevăzute de lege specială.

119. Completul special al Curții Supreme de Justiție reține că, deși marja de apreciere a Comisiei în ce privește „dubiile serioase” nu este nelimitată (concluziile trebuie să se bazeze pe date obiective), ea este destul de largă. Eventualele riscuri în raport cu beneficiile, în cazul neadmiterii unui candidat, deși, integru, însă care nu a fost în stare să înlăture anumite dubii în privința sa, sunt cu mult mai mici decât în situația în care este admis un candidat neintegru din considerentul că orice dubiu ar trebui să fie interpretat în favoarea persoanei. Această stare e determinată atât de interesul general sporit față de procesul de preselecție în Consiliul Superior al Magistraturii, cât și de eventuala interferență redusă în drepturile subiecților supuși evaluării, spre deosebire de consecințele vetting-ului propriu-zis.

120. Completul special învederează că, în speță, nu se pune în discuție dreptul reclamantului de a rămâne în profesie, ci se referă la o evaluare pre-vetting, adică la un exercițiu unic, de preselecție în organul de autoadministrare, într-un moment istoric, caracterizat printr-o percepție general acceptată că lucrurile în justiție merg foarte prost având la bază diferite cauze (corupție, neprofesionalism, obediență cronică față de politic etc). În astfel de circumstanțe este imperios necesar ca persoanele care să accedă în organele de autoadministrare să aibă o reputație ireproșabilă, ca să nu existe nici un dubiu în privința lor. Or, în caz contrar, deciziile adoptate de aceste organe, inclusiv cele prin care se va răsturna o eventuală propunere care va veni deja din partea unei comisii vetting, nu se vor bucura de credibilitate și nu vor avea capacitatea de a convinge publicul larg că sunt corecte.

121. Pentru a asigura o mai bună înțelegere a practicii sale și a facilita procesul de perfecționare a evaluării externe, urmează de a reitera anumite aspecte relevante pentru soluționarea cauzei:

a. Relația dintre Codul administrativ și Legea nr. 26;

b. Sarcina probațiunii în cadrul evaluării externe;

c. Cazurile în care Curtea Supremă de Justiție poate admite contestația.

a. Relația dintre Codul administrativ și Legea nr. 26

122. Completul de judecată special învederează că, atât Legea nr. 26/2022, cât și Codul administrativ sunt legi organice. Legea nr. 26/2022 a fost votată în lectură finală după adoptarea Codului administrativ și reglementează în detaliu procedura de evaluare externă, modul de adoptare a deciziilor Comisiei de evaluare și de examinare a contestației împotriva deciziilor adoptate în temeiul Legii nr. 26/2022. Prin urmare, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ. Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale.

123. Evaluarea externă este reglementată de o lege adoptată de Parlament în anul 2022, după consultarea repetată cu Comisia de la Veneția. Legea a fost adoptată pentru a asigura integritatea *inter alia* a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și a spori încrederea publică în sistemul de justiție. Comisia de la Veneția a examinat inclusiv necesitatea evaluării externe și a admis că, în contextul Republicii Moldova, aceasta ar putea avea loc.

124. Procedura de efectuare a evaluării externe prevăzută de Legea nr. 26/2022 este într-o oarecare măsură diferită de prevederile Codului administrativ în ceea ce privește termenele de procedură, probațiunea, anularea actelor emise de Comisie, procedura contenciosului administrativ, etc. Având în vedere că Legea nr. 26/2022 este o lege specială în raport cu Codul administrativ, prevederile Legii nr. 26/2022 au prioritate față de celelalte norme din Codul administrativ, iar în cazul aspectelor nereglementate de Legea nr. 26/2022 prevederile Codului administrativ sunt aplicabile în măsura în care nu contravin scopului Legii nr. 26/2022. Or, excluderea integrală de la aplicare a Codului administrativ este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ

b. Sarcina probațiunii în cadrul evaluării externe

125. Reclamantul susține că, potrivit Codului administrativ, orice dubiu ar trebui interpretat în favoarea sa, iar inversarea sarcinii probațiunii în cazul existenței dubiilor este inacceptabilă. La aspectul dat, Completul de judecată special reiterează că, Legea nr. 26/2022 are prioritate față de Codul administrativ.

126. Completul de judecată special notează că, în spiritul Legii nr. 26/2022, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului reluat de

evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale (art. 6 din Legea nr. 26/2022) și cu respectarea obligațiilor legale (art. 7 din Legea nr. 26/2022). Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare (art. 10 alin.(7) din Legea nr. 26/2022). Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept, nu o obligație, a candidatului (art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022), însă neexercitarea acestui drept (prin refuz, fățiș sau tacit, ori prin prezentarea unor date incomplete sau neconcludente) riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încălcă, dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

127. Comisia de evaluare a notat că, rațiunea trecerii sarcinii probațiunii către candidat a fost dezvoltată la nivel internațional. Astfel, Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) a remarcat că într-un sistem de vetting și verificări de integritate, poate fi perfect legitim să se transfere sarcina probei de la stat la judecătorul/procurorul care solicită recrutarea sau ocuparea unei funcții (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1064/2021 din 09 februarie 2022 cu privire la dezvoltarea procesului de vetting în sistemul judiciar, Kosovo; § 68). Procesul de redenumire, pe de altă parte, transformă toți angajații în solicitanți, iar sarcina probei revine acestor persoane, care trebuie să facă dovada că sunt apte pentru exercitarea funcției în cauză (ibidem, § 95).

128. Curtea Constituțională a constatat deja că o asemenea inversare a sarcinii probațiunii nu este contrară Constituției, făcând referire la o opinie a Comisiei de la Veneția (a se vedea § 39). Această inversare a sarcinii probațiunii nu a fost considerată arbitrară nici de către CtEDO (a se vedea hotărârile *Xhoxhaj vs Albania*, 2021, §352 și *Sevdari vs Albania*, 2022, §130)

c. Cazurile în care CSJ poate admite contestația

129. Art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 prevede că, Curtea Supremă de Justiție poate admite contestația doar dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, au fost admise „unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat. Această prevedere a apărut în Legea nr. 26/2022, după o hotărâre a Curții Constituționale din 14 februarie 2023 (a se vedea § 86), în care a fost menționat că este admisibil de a nu anula deciziile Comisiei pentru „erori de procedură nesemnificative”. Curtea Constituțională a acceptat ca controlul judiciar al actelor emise în cadrul evaluării externe să se limiteze la circumstanțele de fapt care puteau schimba rezultatul evaluării și la

erorile procedurale grave ale Comisiei care afectează „caracterul echitabil al procedurii de evaluare”.

130. În hotărârea menționată în paragraful precedent, Curtea Constituțională a făcut referire la hotărârea CtEDO Pișkin v. Turcia (2020). În § 131 al hotărârii respective, CtEDO a menționat că instanța de judecată trebuie să fie competentă să examineze toate aspectele centrale ale cauzei. Acestea sunt chestiuni de fapt sau de drept care, dacă nu ar fi avut loc (în cazul aspectelor de fapt) sau ar fi fost soluționate în mod opus (în cazul chestiunilor de drept), ar fi dus la o altă propunere a Comisiei.

131. Prin urmare, competența Curții Supreme de Justiție la examinarea contestațiilor depuse conform Legii nr. 26/2022 este una mai limitată decât cea prevăzută de Codul administrativ. Ea poate anula decizia Comisiei de evaluare doar în cazurile menționate de Legea nr. 26/2022, iar celelalte temeuri prevăzute de Codul administrativ pentru anularea actului administrativ nu sunt aplicabile.

132. Ulterior examinării cauzei, au intrat în vigoare modificările la Legea nr. 26/2022 introduse prin Legea nr. 239/2024, în vigoare de la 26 septembrie 2024, prin care au fost extinse competențele Curții Supreme de Justiție la examinarea contestațiilor depuse de candidați împotriva deciziilor Comisiei de evaluare în temeiul art. 26/2022. Așa, articolul 14 alineatul (8) a fost completat cu litera c), care permite Curții Supreme de Justiție, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, să adopte decizie de constatarea promovării sau nepromovării evaluării în cazul contestării repetate a deciziei Comisiei de evaluare, adoptată în urma reevaluării dispuse anterior.

133. Potrivit noii reglementări, în cazul în care se contestă pentru a doua oară o decizie a Comisiei de evaluare, adică decizia emisă în urma reevaluării dispuse anterior, Curtea Supremă de Justiție nu se mai limitează doar la posibilitatea de a respinge contestația, de a anula decizia contestată cu retrimiteră candidatului spre o nouă reevaluare, ci are acum competența expresă de a se substitui Comisiei și de a pronunța ea însăși o decizie de promovare sau nepromovare a evaluării.

134. Modificările introduse prin norma dată consacră o soluție menită să evite tergiversarea procedurii printr-un ciclu repetitiv de anulări și reevaluări. A doua contestație devine, astfel, ultima etapă procesuală, în care instanța supremă tranșează definitiv fondul cauzei.

135. Totodată, urmează a fi notat că, deși norma a intrat în vigoare ulterior depunerii contestației de către reclamantul Alexei Paniș și examinării acesteia de către Curtea Supremă de Justiție, ea poate fi aplicată instantaneu cauzelor pendinte în momentul pronunțării, întrucât modificarea vizează o normă de competență procesuală (aspect de ordin procedural, nu substanțial), iar în dreptul procesual normele noi se aplică imediat cauzelor aflate în curs, în absența unei dispoziții contrare.

136. Curtea Supremă de Justiție poate ajunge la o concluzie diferită de cea a Comisiei și, prin urmare, poate conchide în aceeași cauză că unele dubii serioase constatate de Comisie nu există. Însă, existența unui singur dubiu este suficient pentru nepromovarea evaluării externe. După cum rezultă din art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022, Curtea Supremă de Justiție nu poate admite contestația dacă constată existența cel puțin a unui dubiu prevăzut la art. 8 alin. (2)-(5) al acestei legi.

137. Reieșind din aceasta, precum și din dezideratele Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, Completul de judecată special nu va da apreciere tuturor argumentelor invocate de către reclamantul Alexei Paniș în cererea de contestare, ci va răspunde doar criticilor ce se încadrează în criteriile statuate de către Curtea Constituțională în vederea eventualei admiteri a acțiunii, și anume ce țin de presupusele erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare, precum și celor ce vizează presupusa existență a unor circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidatul Alexei Paniș.

e. Aplicarea principiilor de mai sus în prezenta cauză

138. Completul de judecată special observă că, unul din argumentele pe care se bazează acțiunea reclamantului, este pretinsa lipsă de independență, imparțialitate și/sau obiectivitate a unor membri ai Comisiei de evaluare, precum și influența politicului.

139. În acest sens, este relevant de reținut că, membrii Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor au fost desemnați prin Hotărârile Parlamentului nr. 84, nr. 85, nr. 86 și nr. 87 din 04 aprilie 2022, care la art. 3 stipulează imperativ că pot fi contestate în instanța de judecată în termenul prevăzut la art. 209 din Codul administrativ.

140. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 88 din 04 aprilie 2022 s-a confirmat componența nominală a Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor după cum urmează: Nadejda Hriptievschi, Tatiana Răducanu, Vitalie Miron, Herman von Hebel, Victoria Henley și Nona Tsotsoria.

141. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 300 din 26 octombrie 2023 s-a constatat încetarea calității de membru în Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a domnului Vitalie Miron, în baza cererii de demisie. Hotărârea intrând în vigoare la data adoptării.

142. La 16 mai 2024, Parlamentul a aprobat proiectul de hotărâre privind încetarea calității de membru în Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor și în Comisia de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor a doamnei Tatiana Răducanu în baza cererii de demisie.

143. În esență, Completul de judecată special nu poate considera argumentele reclamantului referitoare la presupusa lipsă de independență, imparțialitate și/sau obiectivitate a membrilor nominalizați, precum și influența politică, drept întemeiate. La această etapă, aceste argumente sunt irelevante și nu se încadrează în criteriul de eroare procedurală gravă, care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare a reclamantului.

144. Totuși trebuie de menționat că, reclamantul și-a exercitat dreptul în temeiul art. 10 alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, de a depune cerere de recuzare membrilor Comisie de evaluare, Tatiana Răducanu și Nadejda Hriptievchi. Iar, prin decizia nr. 1 din 20 octombrie 2022, Comisia de evaluare a stabilit inexistența unui conflict de interese și lipsa altor circumstanțe care ar putea pune în pericol obiectivitatea sau imparțialitatea membrilor Comisiei, în procesul de evaluare a candidatului.

145. De asemenea, Completul de judecată special consideră irelevante argumentele reclamantului referitoare la faptul că în cadrul secretariatului Comisiei de evaluare au fost delegate persoane care sunt exponenți ai regimului de guvernare și reprezentanți ai unei organizații afiliate politic (CRJM). În acest sens, Completul de judecată special reține că legătura dintre membrii Comisiei de evaluare și CRJM nu poate fi considerată un factor determinant în evaluarea imparțialității. În contextul aspectului dat, jurisprudența CtEDO (cauza Xhoxhaj vs Albania, § 292) precizează că relațiile interpersonale dintre membrii unor instituții nu sunt suficiente pentru a demonstra afectarea imparțialității, decât în cazul în care aceste relații depășesc sfera profesională și influențează deciziile juridice.

146. La fel, Completul de judecată special consideră pertinente prevederile articolului 4 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, care garantează independența funcțională și autonomie decizională Comisiei de evaluare față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia.

147. Cu atât mai mult că, prin efectul art. 7 lit. e) din Legea nr. 26/2022, membrii Comisiei de evaluare au obligația să se abțină de la fapte ce ar putea discredita Comisia de evaluare sau ar putea provoca îndoieli privind obiectivitatea deciziilor acesteia.

148. La fel, din interpretarea sistemică a Legii nr. 26/2022 și a articolului 10 (conflictul de interese) alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în conformitate cu Legea nr. 26/2022, candidatul avea dreptul de a înainta propunere de recuzare a membrilor care consideră că nu sunt imparțiali.

149. Subsidiar, Completul special reiterează că, Curtea Supremă de Justiție a dat o interpretare similară în ceea ce privește argumentele ce țin de temeiurile de recuzare ale membrilor Comisiei de evaluare, influența politicului și implicarea reprezentanților CRJM în procesul decizional al Comisiei de evaluare, în cauzele nr. 03-33/23, nr. 3-9/24 și nr. 3-20/24.

150. În această ordine de idei, Completul de judecată special ajunge la concluzia că sunt neîntemeiate și nu pot fi reținute ca fiind concludente argumentele reclamantului cu privire la pretinsele erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare și care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare a candidatului Alexei Paniș, prin participarea la procesul de evaluare a unor membri care reclamantul pretinde că nu sunt independenți, imparțiali și/sau obiectivi.

151. În continuare, Completul de judecată special notează că, potrivit Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare nu constată dacă un candidat întrunește sau nu criteriile de integritate și/sau existența a careva încălcări ale candidaților, ci doar stabilește existența sau lipsa unor circumstanțe faptice suficiente ce permit să se ajungă la concluzia că există dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate sau, după caz, insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate.

152. În cazul în care, Comisia de evaluare constată existența unor dubii serioase privind necorespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, aceasta acordă candidatului posibilitatea de a desființa aceste dubii, prin darea de explicații la întrebările formulate și prezentarea probelor în susținerea poziției sale.

153. Făcând o retrospectivă a speței, Completul de judecată special reiterează că, prin decizia nr. 21 din 24 ianuarie 2023 „cu privire la candidatul Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii”, Comisia de evaluare a decis, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, nepromovarea evaluării de către Alexei Paniș, deoarece candidatul nu

înrunește criteriile de integritate și anume au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, constatând trei neconformități, și anume:

- (i) sursa mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui;
- (ii) vânzarea automobilului KIA Sorento în anul 2017 și investiții în numerar în casa amplasată în municipiul Chișinău în anul 2018;
- (iii) declarația publică a candidatului la 19 ianuarie 2022.

154. Prin decizia din 01 august 2023 Curtea Supremă de Justiție a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Alexei Paniș, a anulat decizia Comisiei de evaluare nr. 21 din 24 ianuarie 2023 și a dispus reevaluarea candidatului Alexei Paniș de către Comisia de evaluare. În decizia sa, Curtea a stabilit că reclamantul are dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată prin nerespectarea principiilor proporționalității, interpretării corecte a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia trebuie să respecte aceste principii în evaluarea candidaților de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, iar ignorarea lor ar afecta statul de drept și scopul Legii nr. 26/2022.

155. Ca urmare a evaluării reluate a candidatului Alexei Paniș, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare a emis decizia nr. 16 din 28 iunie 2024 „cu privire la candidatul Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii”, prin care a constatat, în baza art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. a), b), c) d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, nepromovarea evaluării, deoarece candidatul nu înrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât au fost constatate dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară.

156. Analizând textul deciziei nr. 16 din 28 iunie 2024, Completul de judecată special atestă că, în urma evaluării reluate a candidatului Alexei Paniș, Comisia de evaluare a constatat două neconformități, și anume:

- (i) sursa mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui;
- (ii) vânzarea automobilului KIA Sorento în anul 2017 și investiții în numerar în casa amplasată în municipiul Chișinău în anul 2018.

157. Efectuând control judiciar al constatărilor și concluziilor Comisiei de evaluare, pe marginea celor două aspecte financiare și etice descrise supra, raportate la criteriile de evaluare prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26/2022, Completul de judecată special remarcă următoarele.

158. În urma evaluării reluate a candidatului Alexei Paniș, având în vedere decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, Comisia de evaluare nu a luat în considerare problema declarației publice a candidatului la 19 ianuarie 2022. Astfel, în cadrul evaluării reluate, în baza deciziei din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, candidatul Alexei Paniș a desființat dubiile serioase ale Comisiei de evaluare în privința acestui aspect.

159. Totodată, verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Alexei Paniș criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținute de către Comisia de evaluare în decizia nr. 16 din 28 iunie 2024 și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special nu a constatat existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării lui Alexei Paniș în fața Comisiei independente de evaluare, nefiind înlăturate în acest sens toate dubiile serioase formulate de Comisie cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate financiară și etică în temeiul art. 8 din Legea nr. 26/2022, în ceea ce privește: sursa mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui, dar și vânzării automobilului KIA Sorento în anul 2017 și investițiilor în numerar în casa amplasată în municipiul Chișinău în anul 2018.

160. Completul de judecată special reiterează că, în vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, precum și în vederea sporirii încrederii societății în sistemul justiției, conform competențelor atribuite în baza Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare avea obligația să verifice dacă candidatul Alexei Paniș nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională, dacă nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial, dacă în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017, precum și dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor, dar și dacă averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație, conform art. 8 din Legea nr. 26/2022.

161. În înțelesul Legii nr. 26/2022, candidatul satisface criteriul de integritate etică și financiară doar atunci când întrunește pe deplin toți indicatorii stabiliți la art. 8 alin. (2)-(5) din Legea respectivă, faptul dat rezultă și din art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei de evaluare.

162. Ține de menționat și faptul că, în sensul Codului de etică și de conduită profesională al judecătorului, aprobat prin Hotărârea nr. 8 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 septembrie 2015, modificat prin Hotărârea nr. 12 a Adunării

Generale a Judecătorilor din 11 martie 2016, judecătorul va respecta cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate, pentru a asigura încrederea societății în instanțele judecătorești. Este conștient de riscurile corupției și nu va admite sau nu va crea aparența unui comportament corupțional în activitatea sa [...]. Judecătorul va încheia tranzacții cu privire la proprietatea personală într-un mod care să nu provoace îndoieli, sau să nu afecteze independența și imparțialitatea sa sau să provoace conflicte de interese. Judecătorul trebuie să se abțină de la orice comportament, acțiune sau manifestare care ar putea prejudicia încrederea publicului în sistemul judiciar.

163. Totodată, Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară (2002) stabilesc la Principiul 3.1 că „judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă”. Principiul 3.2 prevede că „atitudinea și conduita unui judecător trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea corpului judiciar.”

164. Completul de judecată special învederează că, pilonii unei justiții profesionale, competente, eficiente și prietenoase sunt: independența, imparțialitatea și integritatea, care de fapt sunt principii ce se regăsesc în Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului.

165. Deopotrivă, Completul de judecată special notează că, judecătorii trebuie să fie persoane cu o integritate deosebită și cu aptitudini profesionale și organizaționale adecvate. Principalii actori din administrarea justiției trebuie să mențină întotdeauna onoarea și demnitatea profesiei lor și trebuie să se comporte în orice situație într-o manieră demnă pentru funcția lor.

166. Împărtășirea unor principii juridice și valori etice comune de către toți profesioniștii implicați în procesul judiciar, este esențială pentru administrarea adecvată a justiției (Avizul nr. 12(2009) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) comun cu Avizul nr. 4(2009) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) intitulat „Judecătorii și procurorii într-o societate democratică, adoptat în comun cu Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, §§ 10, 39).

167. Conform CtEDO, conduita etică a funcționarilor publici reprezintă o valoroasă evidențiere a rolului crucial pe care judecătorii îl au în menținerea încrederii publice și în susținerea statului de drept într-o societate democratică. CtEDO a subliniat că într-o situație de economie tenebră generală în țară, deși este de înțeles în anumite privințe, nu poate fi scutit un procuror cu experiență sau un alt funcționar judiciar de a-și desfășura activitățile private cu cel mai mare respect pentru legalitate și într-un mod care să fie dincolo de orice reproș public; aceștia trebuie să respecte un

standard etic mai înalt (cauza Nikëhasani v. Albania, nr. 58997/18, 13 decembrie 2022, § 124).

168. Potrivit principiului integrității, judecătorul *inter alia* trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în autoritatea judecătorească, să se comporte onest și decent, iar prin exemplul personal să ofere temei de a se considera drept o persoană pretabilă comiterii unor acte de corupție sau abuzuri.

169. Din conținutul acestui principiu rezultă că, judecătorul trebuie să se comporte întotdeauna, și nu numai în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în mod onorabil și demn de funcția sa, fiind un exemplu de conduită pentru restul societății.

170. Integritatea trebuie văzută ca o valoare fundamentală care presupune o conduită și un comportament adecvat profesiei de judecător, atât în exercitarea funcției, cât și în afara ei, prin prisma standardului intern al demnității profesiei, precum și prin raportare la standardul extern, al încrederii publice în actul de justiție.

171. Completul de judecată deduce că, normele internaționale și naționale precitate impun în obligația judecătorilor de demonstra societății o integritate absolută a comportamentului lor. Judecătorii trebuie să respecte cele mai înalte standarde etice și profesionale, atât în exercitarea atribuțiilor lor, cât și în afara lor, permițând astfel societății să aibă încredere în justiție. Judecătorii trebuie să fie întotdeauna integri, să fie conștienți de riscurile corupției și să nu admită în activitatea sa aparența unui comportament care ar putea compromite încrederea societății în justiție.

172. Cât privește constatările de la problema 1 din Capitolul III al deciziei nr. 16 din 28 iunie 2024 (sursa mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui) Completul de judecată special observă că, în urma reluării procesului de evaluare, Comisia de evaluare a efectuat o analiză a faptelor și a cadrului juridic privind averea și incompatibilitățile tatălui candidatului, prin care a constatat că în declarația anuală a judecătorului Alexei Paniș pentru anul 2021, acesta a declarat un împrumut de 300 000 MDL, primit de la tatăl său în numerar, în rate, care a generat întrebări serioase Comisiei de evaluare cu referire la sursa mijloacelor bănești ale tatălui pentru a împrumuta această sumă candidatului.

173. Comisia de evaluare a remarcat că, dubiile sale privind sursa mijloacelor bănești ale tatălui candidatului pentru împrumutul acordat au apărut din motiv că, Autoritatea Națională de Integritate a inițiat un controlul al legalității averii și intereselor personale ale tatălui candidatului și stabilirea discrepanțelor considerabile între veniturile acestuia și averea acumulată între anii 2012-2020.

174. În urma acestor controale, Autoritatea Națională de Integritate a emis actele de constatare nr. 280/11 din 08 septembrie 2021, nr. 63/20 din 21 februarie 2022 și

nr. 52/08 din 25 februarie 2021, prin care a constatat pretinsa incompatibilitate a funcției tatălui candidatului de președinte al Consiliului raional Florești cu funcțiile sale de administrator în două companii private.

175. Comisia de evaluare a reținut constatările Autorității Naționale de Integritate, potrivit cărora tatăl candidatului a fost președinte al Consiliului raional Florești din 28 martie 2012 până la 01 decembrie 2023 și, în același timp, în perioada 20 aprilie 1999 – 09 aprilie 2019 a deținut funcția de administrator al companiei S.R.L. „P”, iar de la 18 martie 2019 până la 27 mai 2020 funcția de administrator al companiei S.R.L. „E.G.”.

176. Comisia de evaluare a notat că, Actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate nr. 52/08 din 25 februarie 2021 și nr. 280/11 din 08 septembrie 2021 au fost contestate de către tatăl candidatului. Prin decizia din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins acțiunea și s-au menținut ambele acte de constatare ale Autorității Naționale de Integritate, iar prin încheierea din 12 iunie 2024 a Curții Supreme de Justiție s-a declarat inadmisibil recursul tatălui candidatului împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău. Astfel, în baza deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, Actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate nr. 52/08 din 25 februarie 2021 și nr. 280/11 din 08 septembrie 2021 și circumstanțele constatate prin acestea au devenit irevocabile.

177. Comisia de evaluare a remarcat că, prin aceste acte judecătorești s-a stabilit în mod cert că tatăl candidatului a încălcat regimul juridic al incompatibilităților, exercitând simultan funcția de președinte al Consiliului raional Florești și funcția de administrator al societății comerciale S.R.L. „E.G.”. De asemenea, s-a precizat că funcția de administrator al unei societăți comerciale, prin natura sa, este remunerată, iar persoana aflată în această poziție se prezumă a fi remunerată pentru activitatea desfășurată.

178. Totodată, conform Actului de constatare al Autorității Naționale de Integritate nr. 280/11, menținut de Curtea de Apel Chișinău și care a căpătat irevocabilitatea prin încheierea din 12 iunie 2024 a Curții Supreme de Justiție, în perioada 2012 – 2020, tatăl candidatului a achiziționat 547 de terenuri agricole. Conform aceluiași act, în perioada 28 martie 2012 – 01 august 2016, părinții candidatului au avut cheltuieli care au depășit veniturile cu 1 658 640 MDL, iar în perioada 01 august 2016 – 07 iulie 2020, averea dobândită a depășit veniturile cu 269 451 MDL.

179. Astfel, Comisiei de evaluare i-a apărut dubii în privința achiziționării de către părinții candidatului a unor terenuri agricole la 06 noiembrie 2017, pentru care

aceștia nu aveau mijloace financiare suficiente și care, conform actului, a făcut ca posesia acestor bunuri să aibă un caracter nejustificat.

180. Comisia de evaluare a stabilit că tatăl candidatului nu doar a fost înregistrat în mod oficial ca administrator a două companii private, dar chiar a fost implicat activ în activități manageriale pentru aceste companii, pe durata cât exercita funcția de președinte al raionului Florești. Comisia a mai reținut că părinții candidatului au achiziționat mai multe terenuri agricole pentru un cost total de 2 825 456 MDL după ce tatăl candidatului a devenit președinte al raionului Florești. Iar, achiziționarea acestor loturi de teren a avut legătură cu funcția tatălui candidatului de administrator al companiei S.R.L. „P”.

181. Comisia de evaluare a reținut constatările Autorității Naționale de Integritate, care au îmbrăcat forma de adevăr prin încheierea Curții Supreme de Justiție, potrivit căreia funcția tatălui candidatului de administrator al acestei companii era incompatibilă cu funcția de președinte al raionului Florești, întrucât este de natură retributivă.

182. Astfel, având în vedere că, în perioada anilor 2012 – 2021, salariul tatălui candidatului de președinte al raionului Florești a constituit 1 106 339 MDL, Comisia de evaluare a conchis că, fără venitul din funcția de administrator al companiei S.R.L. „P”, părinții candidatului nu ar fi fost niciodată în măsură să achiziționeze un număr atât de considerabil de terenuri agricole.

183. Totodată, în 2019, tatăl candidatului a semnat un contract de arendă a terenului agricol cu compania S.R.L. „E.G.”, în care a figurat atât ca persoană fizică, cât și în calitate de administrator al companiei S.R.L. „E.G.”. În anul 2020, a avut loc o procedură similară și cu compania S.R.L. „P”. Din 2019, tatăl candidatului a început să declare venituri din acest contract de arendă, iar în 2021 mama candidatului, de asemenea, a declarat la Autoritatea Națională de Integritate venituri din darea în arendă a terenurilor agricole.

184. Comisia de evaluare a observat că, din 2021, veniturile ambilor părinți ai candidatului, în mare măsură, provin din contractele de arendă a terenurilor agricole, încheiate între tatăl candidatului ca persoană fizică și companiile administrate tot de dânsul, perioadă în care deținea și funcția de președinte al raionului Florești.

185. Astfel, Comisia de evaluare a conchis că, aceste venituri au rezultat din incompatibilitatea de funcție a tatălui candidatului.

186. Mai mult ca atât, ca administrator al companiei S.R.L. „P”, tatăl candidatului a avut un rol important în decizia de a-și acorda dividende din activitatea acestei companii, dividende care, la rândul lor, au fost folosite pentru achiziționarea terenurilor agricole.

187. Comisia de evaluare a remarcat că, prin Actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate nr. 280/11, dar și încheierea din 12 iunie 2024 a Curții Supreme de Justiție, aceste resurse ale părinților candidatului au fost insuficiente pentru a acoperi toate achizițiile de terenuri, conferind astfel un caracter nejustificat cel puțin bunurilor dobândite în 2017.

188. Deopotrivă, Comisia de evaluare a recunoscut că activitățile tatălui și încălcarea cerințelor de incompatibilitate sunt imputabile tatălui candidatului, dar nu candidatului. Totuși, candidatul a luat un împrumut în sumă de 300 000 MDL de la tatăl său în 2021 și a folosit cardul salarial al tatălui pentru suma de 58 927 MDL în 2022. Iar, venitul din 2021 al părinților săi nu poate fi izolat de venitul tatălui din anii 2012-2020, când a acționat cu încălcarea cerințelor de incompatibilitate și a achiziționat un total de 547 de loturi de teren, pentru care Autoritatea Națională de Integritate a constatat că depășește venitul părinților în acești ani și, prin urmare, cel puțin parțial – erau bunuri cu caracter nejustificat.

189. În urma analizei aspectului ce ține de utilizarea cardului salarial al tatălui candidatului în 2022, Comisia de evaluare a conchis că utilizarea acestor surse financiare nu poate fi analizată separat de alte surse de venituri acumulate de tatăl candidatului în anii anteriori. În mod particular, având în vedere venitul anual al tatălui său din 2022, de doar 196 446 MDL, utilizarea unei sume semnificative de 58 927 MDL de pe cardul salarial sugerează o discrepanță care ridică întrebări legate de resursele suplimentare de finanțare, or, fără economiile sau veniturile anterioare, ar fi fost puțin probabil ca tatăl candidatului să fi putut acumula această sumă.

190. Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Alexei Paniș criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținute de către Comisia de evaluare în decizia nr. 16 din 28 iunie 2024 și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special consideră că Alexei Paniș nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa în privința sursei mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui.

191. La capitolul dat, Completul de judecată special notează că, în standardele internaționale în materie de etică judiciară, se consacră în mod clar principiul că judecătorul trebuie nu doar să fie, dar și să pară integru, iar conduita sa trebuie să inspire încredere publicului într-o justiție corectă, imparțială și responsabilă. Această exigență este consacrată și în Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară (2002), adoptate de ONU.

192. Așa, conform Principiilor de la Bangalore, judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă și atitudinea și

conduita unui judecător trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea corpului judiciar. Un judecător nu trebuie să permită ca activitățile sale private, comportamentul personal, prietenii sau relațiile de familie să influențeze în vreun fel exercitarea atribuțiilor sale judiciare. Integritatea este esențială pentru exercitarea funcției judiciare. Un judecător trebuie să se comporte în mod ireproșabil, atât în viața profesională, cât și în cea privată.

193. Totodată, Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11 septembrie 2015, stipulează că judecătorul va respecta cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate, pentru a asigura încrederea societății în instanțe. Judecătorul va încheia tranzacții cu privire la proprietatea personală într-un mod care să nu provoace îndoieli, sau să nu afecteze independența și imparțialitatea sa sau să provoace conflicte de interese. Judecătorul trebuie să se abțină de la orice comportament, acțiune sau manifestare, care ar putea prejudicia încrederea publicului în sistemul judecătoresc.

194. Principiile de etică și de conduită profesională ale judecătorului indică în mod expres că judecătorul trebuie să evite relațiile financiare care pot da naștere la o percepție publică de influență nejustificată, favoritism sau dependență.

195. Integritatea judecătorului nu poate fi disociată de comportamentul său în viața privată și de responsabilitatea personală de a evita orice asociere cu surse de venit sau avantaje materiale de natură incertă sau controversată. (T. Bălan, „Etica profesională a magistratului”, Ed. Universul Juridic, 2021, p. 118).

196. Judecătorul trebuie să refuze orice formă de sprijin financiar care ar putea pune în discuție imaginea sa de imparțialitate, inclusiv în raport cu membrii familiei care se află în poziții incompatibile cu standardele de integritate publică (M. Voicu, „Principiile eticii judiciare în jurisprudența internațională”, Revista Dreptul, nr. 4/2020).

197. Transpunând ipotezele descrise supra circumstanțelor speței, Completul de judecată special notează că, în declarația sa anuală pentru anul 2021, reclamantul Alexei Paniș a declarat un împrumut bănesc de la tatăl său în sumă de 300 000 MDL, fără dobândă și fără termen de scadență, primit în 2021. Totodată, în 2022, reclamantul a folosit cardul tatălui său și în primele șase luni ale acestui an a cheltuit suma de 58 927 MDL din acest cont de card.

198. Prin actul de constatare nr. 52/08 din 25 februarie 2021, Autoritatea Națională de Integritate a constatat că, prin nesoluționarea în termenul legal a stării de incompatibilitate, manifestată prin exercitarea simultană în perioada 20 noiembrie 2019 – 27 mai 2020 a funcției de președinte al r-lui Florești și a funcției de

administrator al S.R.L. „E.G.”, a încălcat regimul juridic al incompatibilităților (Ș.P.PDF).

199. De asemenea, prin actul de constatare nr. 280/11 din 08 septembrie 2021, Autoritatea Națională de Integritate a constatat diferența vădită, în mărime de 1 658 640 MDL, între averea dobândită și veniturile obținute de către Ș.P. (tatăl candidatului), președinte al raionului Florești și soția acestuia, pe parcursul deținerii calității de subiect al declarării averii și intereselor personale, în perioada 28 martie 2012 – 01 august 2016 și existența diferenței substanțiale în mărime de 269 451 MDL, între averea dobândită și veniturile obținute de către Ș.P. (tatăl candidatului), președinte al raionului Florești și soția acestuia, pe parcursul deținerii calității de subiect al declarării averii și intereselor personale, în perioada 01 august 2016 – 07 iulie 2020 (Ș.P.PDF).

200. Iar, prin actul de constatare nr. 63/20 din 21 februarie 2022, Autoritatea Națională de Integritate a constatat că tatăl Ș.P. (tatăl candidatului) a încălcat regimul juridic al incompatibilităților, manifestat prin nesoluționarea în termen legal a situației de incompatibilitate generală de exercitare simultană a mandatului de președinte al raionului Florești și a funcției de administrator al S.R.L. „P.”. Autoritatea Națională de Integritate a menționat că, Ș.P. a deținut funcția de administrator al S.R.L. „P.” în perioada 20 aprilie 1999 – 09 aprilie 2019. Respectiv, din data de 01 august 2016 (data intrării în vigoare a Legii nr. 133/2016) până la 09 aprilie 2019 (data încetării stării de incompatibilitate) Ș.P. s-a aflat în stare de incompatibilitate (Ș.P(I).PDF).

201. Completul de judecată special vădește că, tatăl candidatului a contestat în instanța de judecată actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate nr. 52/08 din 25 februarie 2021 și nr. 280/11 din 08 septembrie 2021. Iar, prin decizia din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău (în dosarul nr. 3a-515/2022, nr. PIGD 2-21039168-02-3a-14032022) a fost casată hotărârea din 08 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și emisă o nouă decizie prin care acțiunea a fost respinsă (<https://cac.instante.justice.md>).

202. Iar, prin încheierea din 12 iunie 2024 a Curții Supreme de Justiție (în dosarul nr. 3ra-496/23, nr. PIGD 2-21039168-01-3ra-25052023) s-a declarat inadmisibil recursul depus de Ș.P., reprezentat de avocatul Ion Sîrbu, împotriva deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău (search_col_civil.php).

203. Venitul tatălui candidatului, în calitate de președinte al Consiliului raional Florești, în perioada 2012-2021, a constituit 1 106 339 MDL.

204. Astfel, Comisiei de evaluare, în mod rezonabil, i-au trezit dubii cu privire la integritatea financiară și etică a candidatului Alexei Paniș în legătură cu primirea de la tatăl său și utilizarea unui împrumut în sumă de 300 000 MDL, precum și

folosirea sumei de 58 927 MDL de pe cardul salarial al tatălui, în timp ce era conștient că tatăl său era subiect a trei proceduri de control inițiate de către Autoritatea Națională de Integritate, legate de funcția tatălui său de președinte al Consiliului raional Florești, dar și în timp ce era implicat în activitățile economice private ale companiilor sale și primea venituri considerabile din aceste activități, încălcând regimul juridic al incompatibilităților și probleme ce țin de legalitatea mijloacelor dobândite în anii 2012-2020.

205. Or, încheierea unui împrumut bănesc cu tatăl aflat sub investigație de către Autoritatea Națională de Integritate și utilizarea de către judecător a cardului salarial al acestuia, în contextul în care ulterior s-a constatat că bunurile dobândite de părinți (inclusiv în anul 2017) au fost nejustificate în raport cu veniturile declarate, reprezintă o situație de natură să provoace un dubiu rezonabil asupra independenței, eticii și discernământului profesional al candidatului.

206. Această conduită trebuie analizată strict în lumina standardelor de integritate specifice funcției de judecător, care impun o rigoare superioară în raport cu cetățeanul obișnuit. Etica judiciară presupune nu doar lipsa vinovăției, ci evitarea aparenței de conduită improprie.

207. În condițiile speței, cunoscând sau trebuind să cunoască situația tatălui său și că acesta este investigat de către Autoritatea Națională de Integritate sub aspectul respectării incompatibilităților și pentru deținerea unor averi nejustificate în raport cu veniturile obținute oficial, candidatul Alexei Paniș, deținând funcția de judecător, avea obligația de a evita implicarea într-un raport financiar care putea afecta imaginea propriei imparțialități și integrități.

208. Mai mult ca atât, Alexei Paniș nu a oferit explicații sau justificări convingătoare privind sursa reală a fondurilor provenite de la tatăl său, ceea ce a fortificat dubiului ridicat de Comisia de evaluare și a confirmat faptul că nu a fost vorba de o simplă relație de familie, ci de un act juridic cu conotații de ordin etic și reputațional.

209. În circumstanțele expuse, Comisia de evaluare a acționat în mod justificat atunci când a constatat existența unui dubiu serios privind integritatea și conduita etică a candidatului Alexei Paniș, în special sub aspectul raporturilor sale financiare cu tatăl său, asupra căruia au planat și ulterior s-au confirmat suspiciuni grave privind legalitatea veniturilor și respectarea regimului incompatibilităților. Or, din probatoriul administrat de candidatul Alexei Paniș, inclusiv declarațiile acestuia și răspunsurile oferite la notificarea Comisei cu privire la faptele și dubiile serioase, dar și în cererea de contestare, nu rezultă că acesta ar fi acționat cu diligența necesară pentru a verifica originea surselor mijloacelor bănești împrumutați de la tatăl său, pentru a evita

implicarea într-o situație care risca să afecteze imaginea de integritate a funcției sale de judecător, deși era sau trebuia să fie conștient de ancheta în desfășurare inițiată de către Autoritatea Națională de Integritate în privința tatălui său și de riscurile de ordin reputațional asociate.

210. O asemenea conduită, analizată prin prisma standardelor de conduită judiciară, creează aparența unei dependențe materiale sau loialități potențial incompatibile cu independența judecătorului și ridică un dubiu serios cu privire la integritatea sa etică. Or, judecătorul este obligat, prin statut și normele deontologice, nu doar să evite conflictul de interese, dar și aparența acestuia. În acest context, acceptarea și utilizarea unor resurse financiare potențial nejustificate, provenite de la o persoană apropiată aflată în conflict cu normele de integritate, compromite această obligație fundamentală.

211. Faptul că reclamantul Alexei Paniș, în calitate de judecător, a contractat un împrumut de la tatăl său, în perioada în care acesta era investigat de Autoritatea Națională de Integritate pentru incompatibilitate și pentru deținerea unor averi nejustificate în raport cu veniturile obținute oficial, reprezintă un indiciu serios privind lipsa de discernământ etic în gestionarea propriei reputații și a aparenței de integritate, valori fundamentale în exercitarea funcției judiciare. Cu atât mai mult cu cât, în urma acestor investigații, Autoritatea Națională de Integritate a constatat caracterul nejustificat al unor bunuri deținute de părintele candidatului, ceea ce ridică problema provenienței acestor fonduri și, implicit, caracterul moralmente acceptabil al utilizării lor de către un judecător în exercițiu.

212. Acceptarea de către reclamant a unui împrumut bănesc de la tatăl său, precum și utilizarea cardului salarial emis pe numele acestuia, nu pot fi calificate drept simple gesturi de sprijin familial. Dimpotrivă, ele ridică în mod legitim întrebări serioase asupra exercitării unui comportament etic și prudent din partea unui judecător, care trebuie să evite orice situație ce ar putea compromite aparența de integritate sau ar genera suspiciuni rezonabile asupra probității sale morale.

213. Prin urmare, nu se poate ignora faptul că, în calitate de magistrat, candidatul avea o obligație pozitivă de a se abține de la orice conduită ce ar putea compromite aparența de imparțialitate și integritate, mai ales în relațiile financiare directe cu persoane aflate în coliziune cu regimul juridic al integrității.

214. Etica judiciară, potrivit standardelor naționale și internaționale, impune ca judecătorul să nu tolereze și să nu se asocieze în mod conștient cu conduite care pot submina încrederea publicului în justiție. De asemenea, normele de etică și conduită le cer judecătorilor să acționeze cu o prudență superioară celei cerute unui cetățean

obișnuit, în special în relațiile financiare și familiale care ar putea influența percepția societății asupra imparțialității și integrității sale.

215. Normele de etică și conduită ale judecătorului impun standarde mai înalte, în sensul că judecătorul trebuie să se abțină de la orice conduită care ar putea prejudicia încrederea publicului în sistemul de justiție, chiar și în absența unei abateri legale dovedite (penale, contravenționale sau chiar disciplinare). Această normă nu este una formală, ci are o valoare de referință pentru evaluarea comportamentului extrajudiciar al magistraților.

216. În acest context, Completul de judecată special conchide că, acceptarea fondurilor provenite de la o persoană apropiată, care s-a aflat în incompatibilitate și în posesia unor bunuri nejustificate, în lipsa unei diligențe vizibile sau a unei distanțări explicite, denotă o insuficientă conștiință a riscurilor de integritate din partea reclamantului Alexei Paniș și o relativizare a rigorilor etice, care nu poate fi compatibilă cu funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

217. Cu atât mai mult că, în prezenta speță, elementele reținute de către Comisia de evaluare se fundamentează pe actele de constatare irevocabile ale Autorității Naționale de Integritate, pe situații de fapt obiectiv dovedite și pe aplicarea normelor de integritate profesională.

218. Completul de judecată special nu poate accepta argumentele reclamantului Alexei Paniș, formulate în cererea de contestare, precum că suma contractată în 2021 de 300 000 MDL a fost obținută din venitul oficial înregistrat al tatălui său din suma de 1 193 959 MDL și venitul mamei sale de 662 043 MDL din același an și nu ar fi legat de venitul tatălui său din perioada 2012-2020. Or, acest argument a fost invocat și în fața Comisiei de evaluare și care i-a dat apreciere viabil.

219. Așa, în cadrul evaluării reluate, Comisia de evaluare a analizat Actul de constatare ANI nr. 280/11, informațiile legate și de alte proceduri de control ale Autorității Naționale de Integritate, precum și încheierea din 12 iunie 2024 a Curții Supreme de Justiție, în urma căreia s-a concluzionat că venitul din 2021 al părinților provine în mare parte din contractele de arendă a terenurilor agricole, încheiate între tatăl candidatului și companiile sale, în perioada în care acesta era președinte al raionului Florești.

220. La fel, Completul de judecată special consideră neîntemeiată poziția reclamantului, precum că verificarea în cadrul evaluării reluate a aspectului privind acceptarea împrumutului de 300 000 MDL și utilizarea cardului salarial al tatălui său ar încălca principiul *res judicata*. Or, reclamantul nu a explicat clar de ce principiul *res judicata* a fost încălcat în cazul său, susținând doar că, în baza deciziei din 01

august 2023 a Curții Supreme de Justiție, Comisia de evaluare ar fi trebuit să constate promovarea evaluării.

221. Completul de judecată special notează că, prin decizia din 01 august 2023, Curtea Supremă de Justiție nu a constatat întrunirea de către reclamantul Alexei Paniș a tuturor criteriilor pentru a promova evaluarea, ci doar a dispus reevaluarea acestuia.

222. La caz, însă, constatările în partea ce ține de limitarea dreptului părților de a repune în discuție anumite chestiuni soluționate definitiv prin hotărâri judecătorești, nu sunt oportune în contextul procedurii reluate de evaluare, odată ce însăși Curtea Supremă de Justiție, prin decizia din 01 august 2023, a recunoscut dreptul de a reevalua (relua evaluarea) reclamantului prin prisma probelor colectate în procedura de evaluare inițială și cea reluată.

223. Completul de judecată special apreciază ca fiind lipsită de suport poziția reclamantului precum că, în cadrul procesului de evaluare reluată, Comisia de evaluare nu a respectat principiul *res judicata* și a încălcat prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, deoarece nu a ținut cont de constatările Curții Supreme de Justiție reținute în decizia din 01 august 2023.

224. În opinia instanței de judecată, acest argument al reclamantului este manipulativ, deoarece principiul *res judicata* prevede că o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă se bucură de autoritate asupra faptelor și circumstanțelor constatate, astfel încât aceleași părți nu pot fi supuse unei noi judecăți pe aceleași temeuri. Totuși, aplicarea acestui principiu trebuie să fie analizată în contextul specific al procesului de pre-vetting, care are un caracter continuu și etapizat, nefiind finalizat decât printr-o decizie definitivă privind promovarea sau nepromovarea candidatului.

225. În privința caracterului continuu al procesului de pre-vetting și aplicarea principiului *res judicata*, Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează că exercițiul de pre-vetting, așa cum este reglementat, reprezintă un proces complex și etapizat, care se desfășoară printr-o succesiune de acțiuni menite să evalueze criteriile de integritate ale candidaților la funcțiile de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor. Spre deosebire de un proces jurisdicțional clasic, care urmărește soluționarea unui litigiu punctual printr-o hotărâre definitivă asupra fondului, procesul de pre-vetting are un caracter evaluativ, iar deciziile emise de Comisie reprezintă doar etape intermediare în atingerea scopului final al procedurii.

226. În speță, decizia Curții Supreme de Justiție din 01 august 2023, prin care s-a dispus anularea deciziei de nepromovare și reluarea evaluării candidatului Alexei Paniș, nu a stabilit definitiv faptele și circumstanțele care să confere autoritate de lucru

judecat asupra întregului proces. Decizia judecătorească a avut ca scop remedierea unor aspecte procedurale și reluarea procedurii de evaluare pentru verificarea mai detaliată a unor aspecte, fără a concluziona definitiv asupra elementelor de fond. Prin urmare, această hotărâre judecătorească nu poate fi invocată ca având autoritate de lucru judecat în partea circumstanțelor și faptelor care au constituit obiect al evaluării și reținute de către Comisie ca dubii în privința integrității reclamantului.

227. Cu atât mai mult că în cadrul evaluării reluate a candidatului Alexei Paniș, Comisia de evaluare a administrat probe noi în baza cărora și-a format opinia și care nu au fost cercetate în cadrul primului proces judiciar, respectiv, cărora Curtea Supremă de Justiție nu le-a dat apreciere în decizia din 01 august 2023, și anume documentele de referință la actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate, încheierea din 12 iunie 2024 a Curții Supreme de Justiție, prin care au devenit irevocabile actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate nr. 52/08 din 25 februarie 2021 și nr. 280/11 din 08 septembrie 2021, care nu au fost disponibile Comisiei în timpul evaluării inițiale; informații din alte surse și a examinat informații din alte proceduri de control Autoritatea Națională de Integritate legate de candidat și de tatăl candidatului, precum și alte informații de la ASP privind modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului.

228. Prin urmare, decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție nu a fost definitivă în ceea ce privește evaluarea anterioară, ci a dispus reluarea procedurii de pre-vetting pentru ca procesul să fie continuat conform normelor legale și procedurale. Astfel, scopul instanței a fost asigurarea unei proceduri corecte, nu stabilirea unui rezultat final. În acest context, reevaluarea candidaturii a fost o etapă necesară, iar decizia ulterioară de nepromovare emisă de Comisia de evaluare nu încalcă principiul *res judicata*, deoarece procesul de pre-vetting nu fusese finalizat la momentul pronunțării hotărârii din 01 august 2023. Astfel, decizia de reevaluare pronunțată de instanță nu reprezenta un proces încheiat, ci o continuare a acestuia, efectuată în cadrul unui proces în desfășurare.

229. Totuși, pentru a invoca autoritatea lucrului judecat, hotărârea judecătorească trebuie să fi soluționat definitiv și irevocabil fondul cauzei, stabilind drepturi și obligații în mod incontestabil. În acest caz, hotărârea din 01 august 2023 nu a tranșat definitiv fondul, ci a dispus doar reluarea evaluării. Astfel, procesul continuu presupune că orice decizie intermediară poate fi modificată, contestată sau reevaluată până la emiterea unei decizii finale privind promovarea sau nepromovarea candidatului. Prin urmare, principiul *res judicata* nu se aplică deciziilor intermediare, deoarece acestea fac parte dintr-un proces continuu și nu soluționează definitiv o situație juridică.

230. În concluzie, caracterul continuativ și etapizat al procesului de pre-vetting exclude posibilitatea aplicării stricte a principiului *res judicata* în speță. Atât timp cât decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție a dispus doar reluarea procedurii de evaluare, iar Comisia a respectat această dispoziție, reevaluarea și decizia ulterioară de nepromovare nu pot fi considerate ca fiind contrare principiului autorității lucrului judecat, ci ca fiind o continuare legitimă și necesară a procesului început.

231. Completul de judecată special opinează că, probele administrate suplimentar de către Comisia de evaluare la etapa evaluării reluate a candidatului Alexei Paniș, răstoarnă concluziile Curții Supreme de Justiție reținute în decizia din 01 august 2023 în privința problemelor sursei mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui. Ba mai mult ca atât, aceste probe administrate suplimentar confirmă dubiile serioase ale Comisiei de evaluare cu privire la respectarea de către candidatul Alexei Paniș a criteriilor de integritate și fortifică concluzia că aceasta nu corespunde criteriului de integritate financiară și etică, conform art. 8 alin. (1), (2), lit. a), alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. c), d) și e) din Legea nr. 26/2022.

232. Astfel, decizia ulterioară a Comisiei de evaluare din 28 iunie 2024, prin care candidatul Alexei Paniș din nou nu a promovat evaluarea, reprezintă o etapă distinctă și separată procedural față de decizia inițială, întrucât reevaluarea a fost efectuată ca urmare a constatării unor deficiențe de către Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 01 august 2023 și nu a implicat o concluzie definitivă asupra fondului cauzei, adică a evaluării.

233. La aspectul dat este imperios că, însăși Curtea Constituțională a remarcat în § 143 din decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023 (privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022) că, competența trimiterii la rejudecare nu este contrară, în sine, articolului 20 din Constituție. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, de regulă, este inerent conceptului de control judecătoresc ca, în eventualitatea admiterii unui recurs, instanța de control să aibă competența de a casa decizia contestată și fie să pronunțe o nouă decizie, fie să trimită cauza la rejudecare aceluiași organ sau unui organ diferit (a se vedea *Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugalia* [MC], 06 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată acolo).

234. În această ordine de idei, Completul de judecată special observă că, atât în cadrul procedurii de evaluare reluată, cât și în cadrul procedurii judiciare, inclusiv în cererea de contestare, reclamantul Alexei Paniș nu a înlăturat dubiile apărute în privința problemelor cu privire la sursa mijloacelor bănești pentru un împrumut de 300 000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui și nu a combătut probele

noi dobândite de către Comisia de evaluare, unicul argument de apărare invocat în acest sens fiind constatările Curții Supreme de Justiție reținute în decizia din 01 august 2023.

235. În atare circumstanțe, Completul de judecată special reține că, reclamantul nu a prezentat pe parcursul procedurii de evaluare, nici în fața instanței de judecată probe care ar răsturna situația constatată de către Comisia de evaluare. La examinarea cererii de contestare, Completul de judecată special se pronunță doar asupra faptului dacă au apărut circumstanțe noi, care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat, însă nu au fost examinate anterior în procesul de evaluare, ceea ce la caz nu a fost stabilit.

236. Astfel, criticile reclamantului aduse în vederea soluționării litigiului au fost apreciate în raport cu constatările pârâtei și cadrului relevant aplicabil. Deși, reclamantul a pretins că pârâta nu a ținut cont de constatările din decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, din textul deciziei contestate se atestă contrariul, iar observațiile formulate nu sunt justificate și nu reprezintă decât dezacordul cu concluziile pârâtei, fără a contribui în măsura prevăzută de legislația în vigoare la răsturnarea acestora.

237. Completul de judecată special consideră că, reclamantul Alexei Paniș nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare și nu a convins instanța de judecată în vederea respectării standardelor eticii și conduitei profesionale, în condițiile când, chiar reclamantul în cadrul audierilor a afirmat că scopul principal urmărit de părinții săi la achiziționarea bunurilor au fost de a se asigura că candidatul, în calitate de judecător să reziste la orice tentație de a se angaja în activități ilegale. Astfel prin comportamentul său și explicațiile expuse, candidatul a fortificat dubiile Comisiei, transformându-le în dubii serioase.

238. Această conduită, chiar dacă nu constituie o încălcare juridică directă, generează un dubiu serios, rezonabil și obiectiv privind integritatea etică a candidatului, iar Comisia de evaluare a fost în drept să îl valorifice în sensul neacceptării candidatului Alexei Paniș la concursul pentru funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Or, în procedura de pre-vetting, scopul nu este sancționarea juridică a unor fapte, ci verificarea aptitudinii morale și a profilului etic al persoanei care aspiră la o funcție de mare responsabilitate în sistemul judecătoresc, iar existența unor îndoieli rezonabile, întemeiate pe fapte obiective, poate justifica concluzia Comisiei în privința existenței dubiilor de respectare a integrității.

239. Cât privește constatările de la problema 2 din Capitolul III al deciziei nr. 16 din 28 iunie 2024 (vânzarea automobilului KIA Sorento și investiții în casă) Completul de judecată special observă că, în urma reluării procesului de evaluare,

Comisia de evaluare a verificat respectarea criteriilor de integritate financiară și etică de către candidatul Alexei Paniș, referitor la modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului sau a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, precum și cheltuielile pentru întreținerea acestor bunuri și sursele de venit, iar în urma acesteia a constatat neconcordanțe în informații și lipsa documentelor privind prețul de vânzare declarat al vehiculelor și investițiile în casă, în special referitor la cheltuielile în numerar a sumei de 300 000 MDL în 2019, care nu au fost clarificate de candidat.

240. Pe parcursul evaluării reluate, Comisia de evaluare a primit informații de la Agenția Servicii Publice despre vânzările și achizițiile de vehicule realizate de către candidatul Alexei Paniș în perioada 2017 – 2022.

241. Comisia de evaluare a notat că, în anul 2012, candidatul Alexei Paniș a achiziționat un automobil KIA Sorento, anul de fabricație 2012, cu suma de 300 000 MDL (est. 19 300 EUR). Totodată, în declarațiile sale anuale, Alexei Paniș a declarat că în 2017 a vândut acest automobil pentru exact aceeași sumă 300 000 MDL (est. 14 400 EUR).

242. Comisia de evaluare a remarcat că, Agenția Servicii Publice nu a putut furniza informații despre prețul contractual de vânzare al automobilului KIA Sorento, pe care candidatul a declarat că l-a vândut în 2017 pentru suma de 300 000 MDL.

243. Totodată, Comisia de evaluare a constatat că, potrivit informațiilor din declarațiile anuale ale candidatului Alexei Paniș pentru 2013 și 2020, acesta a cumpărat în 2013 un automobil Hyundai Tucson, anul de fabricație 2013, cu suma de 360 000 MDL și l-a vândut în 2020 pentru suma de 13 000 EUR (est. 256 620 MDL). Însă, distinct acestor fapte, potrivit informațiilor informate de către Agenția Servicii Publice, prețul contractual de vânzare al automobilului Hyundai Tucson în 2020 a fost de 1 000 MDL, dar nicidecum nu 13 000 EUR (est. 256 620 MDL).

244. De asemenea, Comisia de evaluare a stabilit că, potrivit informațiilor din declarațiile anuale ale candidatului Alexei Paniș pentru 2021 și 2022, în 2021 acesta a cumpărat o motocicletă Yamaha Virago, anul de fabricație 2000, cu suma de 1 700 EUR (est. 35 500 MDL) și a vândut-o un an mai târziu pentru suma de 1 700 EUR (est. 34 000 MDL). Totuși, conform informațiilor de la Agenția Servicii Publice, furnizate în timpul evaluării reluate, prețul contractual pentru achiziția motocicletei a fost de 30 000 MDL, iar prețul contractual de vânzare a fost de 40 000 MDL.

245. Suplimentar, Comisia de evaluare a verificat și constatat, în baza informațiilor Serviciului Fiscal de Stat, că Alexei Paniș nu a achitat creșterea de capital rezultată din vânzarea motocicletei.

246. Comisia de evaluare a concluzionat, în baza informațiilor primite de la Agenția Servicii Publice, că toate prețurile pentru achiziționarea sau vânzarea vehiculelor reflectate de candidat în declarațiile sale anuale, cu excepția prețului pentru automobilul Renault Scenic, achiziționat pe 03 iunie 2022, nu corespund cu prețurile contractuale înregistrate de Agenția Servicii Publice.

247. Comisia de evaluare a atras atenția că, atât în răspunsul său la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase, cât și la audierea din cadrul evaluării reluate, Alexei Paniș a susținut că prețurile incluse în declarațiile sale anuale reflectă prețurile de piață pentru vehiculele pe care le-a achiziționat și le-a vândut, însă, în pofida acestui fapt, nu a furnizat niciun contract de vânzare-cumpărare sau alte acte juridice în baza cărora ar fi putut verifica alegațiile candidatului și care ar demonstra prețurile reale de vânzare a acestor bunuri.

248. Dubiile Comisiei de evaluare au fost fortificate prin alegațiile candidatului, care a declarat că, contractele înregistrate la Agenția Servicii Publice sunt contracte-tip, folosite doar ca formalitate pentru transferul dreptului proprietate asupra unui automobil și că nimeni nu acordă atenție acestora. Ba mai mult ca atât, candidatul a recunoscut că prețurile reflectate în contractele înregistrate la Agenția Servicii Publice nu sunt reale și că aceste prețuri au fost „prețuri halucinante și nerealiste”. Iar, în timpul audierii din cadrul evaluării reluate, candidatul a admis că nu a fost etic să denatureze astfel prețurile și să semneze contracte de vânzare-cumpărare care nu reflectă clar realitatea, însă, în opinia sa, acest lucru nu este suficient de grav să ducă la nepromovarea evaluării.

249. Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Alexei Paniș criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținute de către Comisia de evaluare în decizia nr. 16 din 28 iunie 2024 și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special consideră că Alexei Paniș nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa în privința problemei metodei de înstrăinare de către candidat a automobilelor și declarării veniturilor dobândite în rezultatul acestor tranzacții.

250. La capitolul dat, Completul de judecată special notează că, prin prisma normelor de etică și conduită profesională al judecătorului, acesta are obligația să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate, pentru a asigura încrederea societății în instanțele judecătorești, precum și să încheie tranzacții cu privire la proprietatea personală într-un mod care să nu provoace îndoieli, dar și să se abțină de la orice comportament, acțiune sau manifestare care ar putea prejudicia încrederea publicului în sistemul judiciar.

251. În condițiile speței, Comisia de evaluare a administrat probe care atestă neconcordanțe semnificative între datele declarate de candidat în privința tranzacțiilor cu autovehicule și cele înregistrate oficial la Agenția Servicii Publice, fapt ce trezesc dubii în privința respectării cerințelor de integritate etică și financiară. Or, conform materialelor dosarului candidatului Alexei Paniș, în anul 2012, acesta a procurat un automobil nou KIA Sorento la suma de 300 000 MDL (est. 19 300 EUR), pe care l-a vândut în 2017 la aceeași sumă de 300 000 MDL (est. 14 400 EUR). Iar, la solicitarea de a prezenta copii ale contractelor de cumpărare a automobilului în 2012 și de vânzare în 2017, candidatul Alexei Paniș a comunicat Comisiei că nu are o copie a contractului de vânzare-cumpărare din 2012, deoarece nu l-a păstrat, iar în privința contractului pentru vânzarea automobilului în 2017 a explicat că nu a existat un contract scris, deoarece acordul a fost făcut verbal.

252. Completul de judecată special observă că, în cadrul evaluării reluate, Agenția Servicii Publice a comunicat Comisiei de evaluare că nu poate furniza informații despre prețul contractual de vânzare al automobilului KIA Sorento, pe care candidatul a declarat că l-a vândut în 2017 pentru suma de 300 000 MDL.

253. În opinia instanței de judecată, candidatul Alexei Paniș nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare în privința tranzacției de vânzare a automobilului KIA Sorento în 2017, la același preț cu care a fost procurat în 2012, 300 000 MDL, iar poziția reclamantului precum că în 2017 nu a existat un contract scris de vânzare a autovehiculului, deoarece acordul a fost făcut verbal, este apreciat critic. Or, art. 210 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare în anul 2017) stipula expres că trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1 000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului.

254. Aderent, pct. 39 și 40 lit. e) și f) din Anexa nr. 1 la Regulamentul privind registrul de stat al transporturilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1047 din 08 noiembrie 1999, în redacția în vigoare în anul 2017, statua că titlurile de proprietate sunt documente ce confirmă dreptul de proprietate asupra vehiculelor (agregatelor), modificarea și încetarea acestui drept.

255. Din categoria titlurilor de proprietate fac parte contractele de vânzare-cumpărare, de donare sau de schimb legalizate notarial, precum și contractele de vânzare-cumpărare întocmite în scris conform cerințelor art. 210 din Codul civil.

256. Așa, din pct. 40 lit. e) și f) din Anexa nr. 1 la Regulamentul privind registrul de stat al transporturilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1047 din 08 noiembrie 1999, în redacția în vigoare în anul 2017, rezultă indubitabil că temei pentru

reînregistrarea dreptului de proprietate asupra autoturismului KIA Sorento de pe numele proprietarului vechi, vânzătorului Alexei Paniș, pe numele noului proprietar (cumpărătorului) putea servi contractul de vânzare-cumpărare, de donare sau de schimb legalizate notarial sau contractul de vânzare-cumpărare întocmit în scris conform cerințelor art. 210 din Codul civil.

257. Raliind logica juridică a art. 210 alin. (1) din Codul civil la circumstanțele speței, Completul de judecată special învederează că respectarea formei scrise la vânzarea autoturismului KIA Sorento era necesară *inter alia* pentru crearea posibilității de a stabili condițiile în care a fost înstrăinat acest bun mobil, în special suma care a dobândit-o reclamantul în rezultatul încheierii acestui act juridic, iar cu titlu de consecință de a înlătura dubiile în privința faptului dacă în anul 2018 judecătorul Alexei Paniș a declarat suma care a dobândit-o *de facto* din vânzarea acestui autoturism în anul 2017.

258. Astfel, pentru înlăturarea dubiilor Comisiei de evaluare referitor la suma care a dobândit-o reclamantul în rezultatul vânzării în anul 2017 a autoturismului KIA Sorento, acesta trebuia să prezinte Comisiei un act juridic semnat conform legislației naționale în vigoare la acel moment.

259. În această consecvență, Completul de judecată special ajunge la concluzia că reclamantul nu și-a exercitat obligația instituită la art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 și nu a prezentat un act juridic, în concret contractul de vânzare-cumpărare tipizat la care a făcut referire în cadrul audierilor publice și în cererea de contestare, care să înlătore dubiile ce planează asupra sa în privința tranzacției de înstrăinare în anul 2017 a autoturismului KIA Sorento și a sumei bănești dobândite în rezultatul acestei tranzacții de vânzare-cumpărare. Or, absența oricăror documente justificative a plății, deoarece tranzacția a avut loc în numerar, a făcut imposibilă verificarea de către Comisia de evaluare a veridicității prețului de vânzare al automobilului indicat în declarația judecătorului depusă în anul 2018 pentru anul 2017.

260. Continuând șirul logic, Completul de judecată vădește în comportamentul candidatului Alexei Paniș o atitudine pasivă și lipsă de colaborare cu Comisia de evaluare și la aspectul tranzacțiilor de vânzare a automobilului Hyundai Tucson și a motocicletei Yamaha Virago.

261. Or, în legătură cu automobilul Hyundai Tucson, candidatul a declarat că l-a vândut în 2020 pentru suma de 13 000 EUR (aproximativ 256 620 MDL). În schimb, informațiile obținute de Comisie de la Agenția Servicii Publice decelează că în contractul semnat la transmiterea proprietății a fost indicată suma de 1 000 MDL. Iar, în cadrul procesului de evaluare, Alexei Paniș a recunoscut că suma respectivă nu

reflectă realitatea și că practica semnării unor contracte de formă este una uzuală. Totodată, a admis că un astfel de comportament nu este etic.

262. O situație similară a fost constatată și în privința motocicletei Yamaha Virago, în privința căreia Alexei Paniș a declarat că a cumpărat-o în anul 2021 pentru suma de 1 700 EUR și l-a vândut un an mai târziu pentru aceeași sumă. Însă, informațiile furnizate de Agenția Servicii Publice denotă o altă realitate, și anume că prețul contractual la achiziția motocicletei a fost de 30 000 MDL, iar la vânzare de 40 000 MDL. Mai mult ca atât, în privința tranzacțiilor ce țin de acest mijloc de transport, Comisia de evaluare a constatat că Alexei Paniș nu a raportat la Serviciul Fiscal de Stat creșterea de capital și nu a achitat impozitul pe venitul din acesta.

263. Completul de judecată reține că, deși candidatul a încercat să justifice discrepanțele prin uzanțele birocratice privind contractele de la Agenția Servicii Publice sau prin devalorizarea monedei naționale în cazul automobilului KIA Sorento, el a recunoscut explicit caracterul neetic al acestor practici ale sale. Iar, admiterea conștientă a semnării unor contracte care nu reflectă realitatea economică, în scopul eludării obligațiilor fiscale sau al creării unei aparente conformități, este incompatibilă cu standardele de integritate a unui judecător. Or, în sensul Legii nr. 26/2022, criteriul de integritate financiară presupune veridicitatea și completitudinea informațiilor prezentate în declarațiile de avere și interese personale.

264. Deși candidatul a susținut în fața Comisiei că, prețurile indicate în declarațiile sale de avere reflectă valorile reale ale tranzacțiilor efectuate și că prețurile contractuale indicate în actele înregistrate la Agenția Servicii Publice nu corespund realității, aceste afirmații nu au fost însoțite de probe concludente. Candidatul nu a prezentat contracte de vânzare-cumpărare, extrase de cont, acte de plată sau alte înscrisuri care ar putea justifica prețurile declarate ca fiind reale. Mai mult, candidatul a recunoscut în mod expres că a semnat contracte de vânzare-cumpărare cu prețuri „nerealiste” și că aceste documente nu reflectă realitatea economică a tranzacțiilor, calificându-le ca simple „formalități” utilizate doar în scopul transferului de proprietate.

265. O asemenea conduită contravine cerințelor de transparență impuse de lege subiecților declarării, or, prin prisma Legii nr. 133/2016, responsabilitatea pentru veridicitatea și completitudinea informațiilor incluse în declarații revine exclusiv persoanei obligate la declarare. În speță, candidatul a furnizat în declarațiile sale anuale informații care, în mod obiectiv, nu corespund cu datele oficiale înregistrate la Agenția Servicii Publice.

266. Reieșind din aceste circumstanțe, Completul de judecată special consideră justificată concluzia Comisiei de evaluare, conform căreia conduita candidatului

Alexei Paniș contravine acestor cerințe, fiind lipsită de transparență și de respect față de regimul juridic al averilor, în condițiile în care reflectarea corectă a veniturilor și a tranzacțiilor în declarații este un element esențial pentru încrederea publicului în integritatea magistratului.

267. În opinia instanței de judecată, faptul că reclamantul a admis și a recunoscut că unele contracte de vânzare-cumpărare nu reflectă realitatea economică a tranzacțiilor, explicând că acestea ar fi fost semnate „doar ca formalitate”, confirmă un comportament lipsit de transparență, care intră în contradicție cu principiile de onestitate, legalitate și responsabilitate ce trebuie să guverneze conduita unui judecător, chiar și în viața sa privată.

268. Practica utilizării unor contracte cu prețuri derizorii, fără achitarea impozitului pe creșterea de capital, invocarea unor surse incerte (numerar nedocumentat), precum și refuzul sau incapacitatea de a prezenta probe obiective pentru justificarea mijloacelor financiare utilizate pentru investiții semnificative indică o lipsă de rigoare în gestionarea și raportarea bunurilor personale. În contextul unei funcții de demnitate publică, aceste elemente alimentează percepția de neconformitate cu standardele de integritate financiară și etică judiciară.

269. Comportamentul candidatului, analizat în ansamblul său, denotă un model de raportare selectivă și inexactă a bunurilor și veniturilor, ceea ce contravine obligației legale de a depune declarații corecte, complete și veridice, precum și obligației morale de a inspira încredere și de a respecta în mod riguros principiile statului de drept.

270. Această conduită ridică serioase semne de întrebare cu privire la respectarea de către candidat a standardelor de integritate personală și profesională, în special având în vedere calitatea sa de judecător ce aspiră la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii. Or, prin efectul legii și prin statutul funcției, judecătorul este obligat să fie un exemplu de corectitudine, onestitate și respect pentru lege.

271. Normele de etică și de conduită obligă judecătorul să manifeste integritate, evitând orice comportament care ar putea aduce atingere imaginii justiției sau încrederii publicului în sistemul judecătoresc și să respecte legea nu doar în exercitarea funcției, ci și în viața sa privată, și să nu se implice în acte care ar putea fi interpretate ca ocolire sau eludare a obligațiilor legale.

272. Semnarea unor acte juridice care nu reflectă realitatea contravine și normelor de conduită etică prevăzute de Codul de etică al judecătorului, iar faptul că un judecător recunoaște în mod deschis că a semnat contracte care nu reflectau date realiste și că a denaturat realitatea economică a unor tranzacții, justificând acest

comportament prin invocarea unor practici curente sau a caracterului pur formal al contractelor, este în contradicție flagrantă cu aceste exigențe de integritate.

273. Recunoașterea de către candidat a faptului că a semnat contracte care nu reflectă realitatea economică, precum și justificarea că asemenea practici sunt frecvente sau „formale”, constituie o abdicare gravă de la standardul de conduită pe care un judecător trebuie să îl respecte în toate circumstanțele. A acționa contrar adevărului juridic într-un document oficial, chiar în afara activității profesionale, este improprie funcției de magistrat și cu atât mai mult funcției de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, deoarece subminează credibilitatea întregului sistem judecătoresc.

274. Mai mult, instanța observă că, acțiunile candidatului nu sunt izolate, ci este repetitiv, reflectat în multiple tranzacții cu vehicule, pe parcursul mai multor ani, și în lipsa declarării unui eventual venit impozabil rezultat din vânzarea motocicletei. Acest fapt sugerează nu o eroare izolată sau o neînțelegere ocazională a legii, ci un tipar comportamental constant, contrar exigențelor de corectitudine și transparență.

275. În acest context, invocarea de către candidat a caracterului formal al contractelor-tip încheiate și înregistrate la Agenția Servicii Publice, precum și a neglijării importanței fiscale și legale a acestora, reprezintă o minimalizare gravă a obligațiilor legale și de etică profesională. Un asemenea mod de gândire și acțiune este fundamental incompatibil cu exercitarea unei funcții de autoritate în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, instituție chemată să vegheze la respectarea normelor de integritate în sistemul judecătoresc.

276. Prin urmare, Comisia întemeiat a considerat că, modul în care candidatul a tratat obligațiile de natură fiscală și legală, inclusiv prin semnarea de contracte care nu reflectă realitatea, compromite în mod serios credibilitatea sa ca judecător și ca eventual membru al organului de autoadministrare judecătorească. Această conduită este contrară standardelor înalte de integritate și etică personală care se impun unui candidat la o asemenea funcție.

277. În completarea celor reținute supra, instanța consideră că acțiunile candidatului, care constau în reflectarea unor prețuri nerealiste în contractele de vânzare-cumpărare a bunurilor mobile, în mod repetat și fără justificare, sunt de natură să încalce grav nu doar obligațiile legale privind declararea averii, ci și standardele de conduită profesională a judecătorului, așa cum sunt acestea consacrate în Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului, aprobat prin Hotărârea nr. 8 din 11 septembrie 2015 (modificat prin Hotărârea nr. 12 din 11 martie 2016).

278. Instanța reține că modul în care candidatul a înțeles să formalizeze transferul de proprietate asupra unor vehicule – prin indicarea deliberată a unor prețuri care nu

reflectă realitatea tranzacției – nu respectă aceste cerințe de integritate și transparență. Or, semnarea unor contracte cu prețuri vădit denaturate, chiar și în sfera tranzacțiilor personale, provoacă în mod obiectiv îndoieli asupra onestității, responsabilității fiscale și respectului față de lege al unui judecător, chiar dacă respectivele acte nu au fost încheiate în exercitarea funcției. Asemenea conduite sunt de natură să discrediteze percepția publicului asupra independenței și imparțialității magistratului, aspect esențial pentru menținerea încrederii în justiție.

279. În speță, recunoașterea de către candidat a faptului că a semnat contracte cu prețuri nerealiste, utilizate exclusiv ca „formalitate”, dar și lipsa oricărei justificări documentare care să susțină realitatea prețurilor indicate în declarațiile sale, echivalează cu un comportament care afectează în mod direct percepția de corectitudine și onestitate pe care societatea trebuie să o aibă față de un judecător. Simpla impresie că un judecător se sustrage de la aplicarea normelor fiscale ori participă în mod conștient la încheierea unor acte simulate este suficientă pentru a submina încrederea în justiție.

280. Normele de conduită nu impun doar o abținere de la comportamente ilicite, dar cer mai mult, un standard ridicat de moralitate și prudență, inclusiv în domeniul relațiilor de natură civilă, economică sau contractuală în care se implică judecătorul.

281. În acest context, instanța apreciază că faptele invocate de către Comisia de evaluare nu doar că sunt reale, dar că în mod obiectiv justifică concluzia existenței unor „dubii serioase” cu privire la integritatea candidatului. Relevanța acestor conduite este sporită de faptul că acestea nu sunt ocazionale sau izolate, ci se repetă în timp, într-un mod ce relevă o atitudine constantă de ignorare a standardelor de etică, cu potențial impact asupra imaginii sistemului judecătoresc.

282. Instanța de judecată subliniază că respectarea principiilor de etică și conduită profesională nu este o opțiune, ci o condiție esențială pentru exercitarea funcției de judecător și, cu atât mai mult, pentru accesul la funcții de conducere, în cadrul organelor de autoadministrare ale justiției.

283. În continuare, Completul de judecată special observă că, pe lângă neconcordanțele privind achiziționarea și vânzarea vehiculelor, Comisia de evaluare a remarcat la candidatul Alexei Paniș o situație de lipsă de transparență și în ceea ce privește investițiile substanțiale în bunul său imobil.

284. La aspectul dat, Comisia de evaluare a constatat că, în 2018, candidatul a avut un total de 1 507 590 MDL economii în numerar din cadouri primite la nunta sa, la un botez pentru primul său copil și din vânzarea unui automobil.

285. Totodată, Alexei Paniș a afirmat că, în octombrie 2018, a achitat suma de 984 070 MDL (est. 50 000 EUR) pentru o casă și un teren în mun. Chișinău.

286. Respectiv, Comisia de evaluare a dedus că, după procurarea imobilului, la sfârșitul anului 2018, din suma deținută în numerar lui ar fi trebuit să-i rămână 523 590 MDL. Însă, în declarația sa anuală pentru 2018, depusă la 29 martie 2019, candidatul a nu a declarat niciun numerar.

287. Comisia de evaluare a reținut că, în cadrul evaluării inițiale, candidatul a declarat că nu avea numerar de raportat, deoarece a folosit suma de 200 000 MDL pentru a acoperi cheltuielile de consum în 2018 și suma de până la 300 000 MDL la începutul anului 2019 (ianuarie – martie) pentru achiziționarea materialelor de construcție și reparații la casă (aproximativ 60 000 MDL pentru demolarea casei vechi și aproximativ 231 000 MDL pentru materiale de construcție pentru noua casă).

288. Comisia a atras atenția că, în cadrul evaluării inițiale, candidatul nu a prezentat niciun document care să demonstreze cheltuielile în sumă de 300 000 MDL achitate în perioada ianuarie – martie 2019, ci s-a referit doar la suma globală de 2,2 milioane MDL pe care a indicat-o în declarația sa pentru cinci ani Comisiei, drept investiție într-o casă în mun. Chișinău pe perioada 2018 – 2021, pentru care nu a oferit nicio defalcare a costurilor suportate, declarând că toate serviciile și materialele au fost achitate în numerar, iar el nu a ținut evidența și nu a păstrat bonurile.

289. În timpul evaluării inițiale, candidatul a explicat Comisiei că autorizația de demolare a casei vechi a obținut-o pe 17 ianuarie 2019, iar demolarea propriu-zisă a început în februarie 2019 și că, până în acel moment, nu au fost achiziționate materiale sau servicii.

290. În timpul evaluării reluate, candidatul nu a furnizat mai multe informații și detalii despre cheltuielile de 2,2 milioane MDL efectuate în perioada 2018 – 2021 și, în special, despre cheltuielile din începutul anului 2019, înainte de momentul în care a depus declarația anuală.

291. Astfel, în timpul evaluării reluate, Comisia și-a exprimat dubiile cu privire la modul în care candidatul, pe lângă suma de 60 000 MDL pentru demolarea casei, a cheltuit 231 000 MDL pentru construcția casei după demolarea acesteia în februarie 2019 și înainte de depunerea declarației sale anuale pe 29 martie 2019, având în vedere că autorizația de construire a noii case nu a fost emisă până pe 17 aprilie 2019.

292. Deși candidatul a informat Comisia în timpul evaluării inițiale că au fost achiziționate unele materiale, în timpul evaluării reluate acesta a declarat că lucrările au fost legate de acces și montarea gardului în jurul șantierului de construcție.

293. Ținând cont de circumstanțele date, Comisia de evaluare a conchis că, neprezentarea documentelor justificative de către candidat a făcut imposibilă verificarea veridicității cheltuielilor declarate în sumă de până la 300 000 MDL și momentul în care aceste cheltuieli au fost efectuate.

294. Astfel, Comisia a remarcat că nu a fost în posibilitate să concluzioneze dacă suma de 300 000 MDL a fost într-adevăr cheltuită în perioada ianuarie – martie 2019. Comisia nu a acceptat poziția candidatului, precum că lista totală a cheltuielilor în sumă de 2,2 milioane MDL, din perioada 2018 – 2021, menționată în declarația sa pentru cinci ani, reprezenta dovada plății cheltuielilor de 300 000 MDL în 2019. Candidatul nu a reușit să atenueze dubiile rezonabile ale Comisiei cu referire la cheltuielile în numerar în sumă de 300 000 MDL și corectitudinea sumelor incluse în declarația sa pentru cinci ani.

295. Comisia a reținut un tipar folosit de candidat, conform căruia acesta se angaja în tranzacții fără a încheia contracte scrise și efectuând plăți doar în numerar. Din cauza lipsei de înregistrări ale plăților, Comisia nu a putut evalua exactitatea declarațiilor candidatului. Comisia a luat de asemenea în considerare declarația candidatului că „nu are niciun interes” să păstreze bonurile care dovedesc cheltuielile sale, demonstrând o lipsă de apreciere a importanței responsabilității în cheltuirea unor sume substanțiale, în special în numerar.

296. Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Alexei Paniș criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținute de către Comisia de evaluare în decizia nr. 16 din 28 iunie 2024 și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special consideră că Alexei Paniș nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa în privința problemei investițiilor în casă.

297. La capitolul dat, Completul de judecată special notează că, în cadrul evaluării inițiale și reluate, Comisia a identificat în comportamentul candidatului Alexei Paniș lipsa de transparență în legătură cu cheltuielile substanțiale efectuate pentru bunul imobil, coroborată cu imposibilitatea de a verifica cronologia și veridicitatea acestor cheltuieli.

298. Astfel, Comisia de evaluare a oferit candidatului posibilitatea de a atenua și desființa dubiile în privința veridicității cheltuielilor în numerar în sumă de 300 000 MDL, corectitudinea sumelor declarate și momentul în care aceste cheltuieli au fost efectuate. Iar, art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 instituie obligația candidatului de a înlătura toate dubiile rezonabile constatate de către Comisia de evaluare. Respectiv, candidatul avea obligația de a prezenta Comisiei de evaluare argumente verosimile și a furniza probe (bonuri, chitanțe, acte etc.) care ar desființa dubiile Comisiei.

299. Conform Legii nr. 26/2022, sarcina probațiunii, în cadrul procesului de evaluare, este atribuită candidatului pe parcursul etapei reluate de evaluare. Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încalcă, dar și protejează efectiv drepturile candidatului. Comisia are obligația de a acumula date și informații relevante, utilizându-și competențele legale. Cu toate acestea, în cazul în care apar neclarități, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a furniza informații suplimentare, acest lucru fiind un drept și nu o obligație, iar nereprezentarea acestor informații sau prezentarea unor date incomplete poate duce la concluzia că există îndoieli asupra integrității candidatului, ceea ce ar putea afecta evaluarea acestuia.

300. La caz, însă, în pofida acestei obligații exprese, candidatul Alexei Paniș nu a prezentat Comisiei de evaluare documente justificative privind cheltuielile considerabile de până la 300 000 MDL în perioada ianuarie – martie 2019, pretins efectuate pentru construcția imobilului și nu a înlăturat dubiile rezonabile ale Comisiei de evaluare în privința cheltuielilor în numerar în sumă de 300 000 de lei care le-a suportat în primele două luni ale anului 2019 și în privința veridicității sumelor declarate în declarația sa pentru ultimii 5 ani.

301. De asemenea, candidatul nu a putut explica în mod convingător de ce a fost necesară cheltuirea acestor sume într-o perioadă în care autorizația de construire nu fusese încă emisă și în ce mod aceste cheltuieli au fost efectuate înaintea începerii lucrărilor propriu-zise, în condițiile în care suma de 300 000 MDL se pretinde a fi cheltuită în perioada ianuarie – martie 2019, iar autorizația de construire a casei a fost emisă la 17 aprilie 2019.

302. Atitudinea reclamantului, inclusiv prin exprimată prin afirmația că „nu are niciun interes” să păstreze bonuri sau alte dovezi privind cheltuielile, denotă o lipsă de responsabilitate față de standardele minime de transparență financiară care trebuie respectate de orice judecător. Un astfel de comportament contravine dispozițiilor Codului de etică și conduită profesională al judecătorului, potrivit cărora magistratul va încheia tranzacții cu privire la proprietatea personală într-un mod care să nu provoace îndoieli și trebuie să se abțină de la orice comportament care ar putea prejudicia încrederea publicului în sistemul judiciar

303. Completul de judecată special reține, de asemenea, că explicațiile oferite de candidat în timpul evaluării reluate nu au fost susținute prin dovezi concrete și nici nu au fost de natură să înlătore dubiile rezonabile cu privire la pretinsele cheltuieli în numerar în sumă de 300 000 de lei și veridicității acestor cheltuieli în perioada ianuarie – martie 2019.

304. Instanța de judecată nu poate fi reține criticile reclamantului vis-a-vis de inversarea sarcinii probațiunii de către Comisia de evaluare, întrucât această practică este susținută și la nivel internațional, inclusiv de Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția), care a remarcat că într-un sistem de vetting și verificări de integritate, poate fi perfect legitim să se transfere sarcina probei de la stat la judecătorul/procurorul care solicită recrutarea sau ocuparea unei funcții (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1064/2021 din 09 februarie 2022 cu privire la dezvoltarea procesului de vetting în sistemul judiciar, Kosovo; § 68). Procesul de redeseemnare, pe de altă parte, transformă toți angajații în solicitanți, iar sarcina probei revine acestor persoane, care trebuie să facă dovada că sunt apte pentru exercitarea funcției în cauză (ibidem, § 95). Astfel, în cadrul procesului de evaluare și redeseemnare, candidatul trebuie să prezinte dovezi concludente privind capacitatea sa de a îndeplini funcția, iar nerespectarea acestei obligații poate duce la concluzii negative din partea Comisiei.

305. La 06 aprilie 2023, Curtea Constituțională a constatat deja că o asemenea inversare a sarcinii probațiunii nu este contrară Constituției, făcând referire la o opinie a Comisiei de la Veneția. Această inversare a sarcinii probațiunii nu a fost considerată per se arbitrară nici de către CtEDO (a se vedea hot. *Xhoxhaj v. Albania*, 2021, § 352; *Sevdari v. Albania*, 2022, § 130).

306. Prin urmare, Completul de judecată observă că, atât în cadrul evaluării, cât și în procedura de contestare a deciziei Comisiei în instanța de judecată, Alexei Paniș nu a reușit să desființeze dubiile Comisiei de evaluare, deoarece nu a prezentat argumente verosimile în susținerea poziției sale și nu a administrat probe concludente și pertinente în acest sens.

307. În contextul evaluării candidatului Alexei Paniș în baza Legii nr. 26/2022, maniera în care au fost gestionate și prezentate informațiile referitoare la investițiile în imobilul aflat în proprietatea sa personală, relevă abateri de la conduita așteptată de la un candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

308. Or, în speță, comportamentul candidatului, reflectat prin lipsa documentelor justificative privind cheltuielile importante în numerar; imposibilitatea stabilirii cronologiei exacte a lucrărilor și plăților; declarații contradictorii cu privire la momentul începerii construcției; declarația potrivit căreia nu a văzut necesitatea păstrării bonurilor; într-adevăr sunt de o manieră ce pot trezi dubii în privința respectării exigențelor de transparență, rigoare și responsabilitate impuse de normele de etică și conduită a judecătorului. Conduita reclamantului este de natură să provoace dubii cu privire la modul de administrare a proprietății sale personale și să submineze încrederea în faptul că judecătorul respectă cele mai înalte standarde de conduită în

viața personală, similare celor pe care le aplică în exercitarea atribuțiilor sale profesionale.

309. Practicile adoptate de reclamant în legătură cu investițiile personale, inclusiv lipsa de transparență, evitarea documentării cheltuielilor, plățile exclusiv în numerar și inexistența unor explicații clare și verificabile, sunt de natură să prejudicieze încrederea publicului în sistemul judiciar.

310. Or, într-un context în care încrederea societății în integritatea sistemului judiciar depinde într-o mare măsură de comportamentul personal și profesional al judecătorilor, un astfel de model de acțiune este susceptibil să alimenteze percepția unei conduite netransparente și să inducă ideea că normele de responsabilitate publică pot fi ocolite sau ignorate. Aceasta compromite atât imaginea personală a judecătorului, cât și prestigiul instituției judiciare în ansamblu.

311. Cu titlu subsecvent, Completul de judecată învederează că nu poate accepta criticile reclamantului cu privire la încălcarea principiul *res judicata* de către Comisia de evaluare la constatarea dubiilor privind „vânzarea automobilului KIA Sorento și investiții în casă”. Or, după cum a fost menționat supra, decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție nu a fost definitivă în ceea ce privește evaluarea anterioară, ci a dispus reluarea procedurii de pre-vetting pentru ca procesul să fie continuat conform normelor legale și procedurale. Iar, pentru a invoca autoritatea lucrului judecat, hotărârea judecătorească trebuie să fi soluționat definitiv și irevocabil fondul cauzei, stabilind drepturi și obligații în mod incontestabil. La caz, însă, hotărârea din 01 august 2023 nu a tranșat definitiv fondul, ci a dispus doar reluarea evaluării. Prin urmare, principiul *res judicata* nu se aplică deciziilor intermediare, deoarece acestea fac parte dintr-un proces continuu și nu soluționează definitiv o situație juridică. Astfel, caracterul continuativ și etapizat al procesului de pre-vetting exclude posibilitatea aplicării stricte a principiului *res judicata* în speță. Atât timp cât decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție a dispus doar reluarea procedurii de evaluare, iar Comisia a respectat această dispoziție, reevaluarea și decizia ulterioară de nepromovare nu pot fi considerate ca fiind contrare principiului autorității lucrului judecat, ci ca fiind o continuare legitimă și necesară a procesului început.

312. La fel, Completul de judecată special nu poate reține argumentele reclamantului, precum că, în cadrul procedurii de evaluare reluate, a fost tratat diferit de către Comisia, sub aspectul evaluării automobilului de model „KIA Sorento”, susținând că, în cazuri similare, Comisia de evaluare a verificat *ex officio* portalurile online specializate pentru a stabili dacă prețurile automobilelor declarate de candidați reflectau prețurile de piață, însă, în cazul său, Comisia a refuzat să accepte că prețul indicat de el corespundea acestora.

313. Invocarea standardului „dubii serioase” ca fiind incompatibil cu presupusul formalism sau subiectivism al Comisiei nu poate fi reținută, întrucât acest standard este expres prevăzut de art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 și reflectă o marjă de apreciere necesară Comisiei de evaluare pentru a verifica, în mod complex și nuanțat, respectarea integrității de către candidați. Această marjă de apreciere este compatibilă cu principiile statului de drept, în măsura în care permite analizarea nu doar a legalității formale a acțiunilor, ci și a coerenței, onestității și transparenței comportamentului candidaților.

314. Principiul egalității nu înseamnă uniformizare mecanică, ci tratament egal pentru situații comparabile, în baza unor criterii obiective. În cauza de față, spre deosebire de alte cazuri invocate, reclamantul a oferit explicații evazive, a omis documente justificative esențiale, a modificat versiunea faptelor și nu a cooperat deplin cu Comisia. Prin urmare, nu poate pretinde un tratament similar cu al candidaților care au prezentat dovezi credibile, chiar și în condiții dificile. Așa cum prevede și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, tratamentul inegal devine discriminatoriu doar în absența unei justificări obiective și rezonabile, ceea ce nu este cazul în speță.

315. Mai mult ca atât, din textul deciziei nr. 16 din 28 iunie 2024 rezultă că, Comisia de evaluare a adat apreciere alegațiilor lui Alexei Paniș privind presupusul tratament diferențiat. Așa, Comisia de evaluare a explicat că, în toate cele patru decizii la care a făcut referire candidatul, Comisia a evaluat candidații în raport cu valoarea declarată a unui sau mai multor automobile achiziționate și/sau vândute. În trei din cele patru decizii, candidații au promovat evaluarea ca urmare a depunerii, în termenii stabiliți, a informațiilor detaliate, consecvente și credibile, a copiilor contractelor relevante sau a fotografiilor care demonstau starea automobilului. Într-un caz, candidatul nu a promovat evaluarea deoarece nu a furnizat explicații convingătoare sau documente de confirmare. În câteva dintre aceste cazuri, Comisia a utilizat site-uri de vânzare/cumpărare auto ca unul dintre instrumentele pentru a verifica explicațiile și documentele furnizate de candidați.

316. De asemenea, în cele trei cazuri referitoare la valoarea bunurilor imobile, menționate de către candidat pentru a susține argumentul său privind tratamentul discriminatoriu, Comisia a promovat candidații în toate cele trei cazuri. Aceasta s-a întâmplat deoarece candidații au furnizat informații detaliate și, în cazurile posibile, documente justificative către Comisie, au fost complet transparenți în privința acțiunilor lor, problemele din toate cele trei cazuri au fost de natură izolată și niciunul dintre candidați nu a beneficiat în mod direct de acțiunile lor.

317. În cazul din speță, Alexei Paniș a furnizat în mod repetat informații în declarațiile sale anuale către Autoritatea Națională de Integritate despre cumpărarea

și vânzarea de vehicule pe parcursul mai multor ani, care diferă, uneori semnificativ, față de informațiile pe care le-a furnizat Agenția Servicii Publice. Iar, fiindu-i solicitate explicații de către Comisie sau documente confirmative, reclamantul a argumentat simplu faptul că contractele înregistrate la Agenția Servicii Publice sunt doar o formalitate la care nimeni nu acordă atenție. Spre deosebire de deciziile de promovare, unde candidații au fost cooperanți și sinceri, candidatul a acționat ca și candidații în cazurile de nepromovare, unde explicațiile furnizate au fost evazive și neconvingătoare

318. Completul de judecată special subliniază că tratamentele diferențiate nu sunt, în mod necesar, ilegale, ci devin contrare legii doar atunci când sunt aplicate fără o justificare obiectivă și rezonabilă. În acest context, Comisia de evaluare a apreciat argumentele legate de diferențierea între candidați, subliniind că diferențele dintre candidații care au promovat evaluarea și cei care nu au promovat-o se bazează pe transparența și cooperarea lor în procesul de verificare. Candidații care nu au promovat evaluarea nu au furnizat documente esențiale, cum ar fi contractele de cumpărare sau dovezi ale stării tehnice a automobilelor, iar explicațiile lor au fost evazive sau neconvingătoare. În schimb, candidații care au promovat evaluarea au prezentat informații detaliate, documente relevante și dovezi consistente, inclusiv fotografii și estimări de reparații, ceea ce a demonstrat corectitudinea lor și respectarea normelor fiscale. Astfel, diferențierea a fost justificată de cooperarea completă și corectitudinea informațiilor oferite, iar deciziile de nepromovare au fost fundamentate pe lipsa transparenței și a documentelor justificative din partea candidaților.

319. În consecință, această evaluare are totuși limitările sale și acestea pot fi puse în discuție în contextul evaluării, însă doar la prezentarea de către subiectul evaluării a datelor credibile. În acest caz, reclamantul nu a prezentat asemenea date, limitându-se la afirmații declarative.

320. Astfel, sunt absolut neîntemeiate alegațiile reclamantului precum că Comisia de evaluare și-ar fi exercitat discreția în mod diferit, în mod arbitrar sau discriminatoriu.

321. În consecință, instanța constată că, în speța lui Alexei Paniș, nu a fost încălcat principiul egalității, întrucât situația sa factuală diferă sub aspecte esențiale de cele prezentate în alte spețe.

322. Cumulul ipotezelor descrise supra conving instanța de judecată că, la caz, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea de către Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, a evaluării în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica promovarea evaluării, nefiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare (art. 13 alin. (5)

din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și financiară, conform art. 8 alin. (1), (2), lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b) și alin. (5) lit. a), b), c), d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022.

323. Ținând cont de cele reținute supra, Completul de judecată special relevă că, în litigiu dedus judecătii, nu se regăsesc temeiuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare nr. 16 din 28 iunie 2024 „cu privire la evaluarea reluată a lui Alexei Paniș, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii”

324. Or, actul administrativ supus controlului judiciar este emis conform prevederilor legii, nefiind constatată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, iar în cadrul procedurii de evaluare și evaluare reluată nu au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare, astfel că cererea de contestare depusă de Alexei Paniș este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

325. În conformitate cu art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. a), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022,

COMPLETUL DE JUDECATĂ SPECIAL, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge contestația depusă de Alexei Paniș împotriva deciziei nr. 16 din 28 iunie 2024 a Comisiei de evaluare, instituită prin Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Oxana Parfeni

Judecători

Ghenadie Eremciuc

Lilia Roic-Botezatu